UČITEĽSKÉ NOVINY

PERIODIKUM O ŠKOLSTVE A VZDELÁVANÍ 9/2016, 9 novembra 2016 Rozširované bezplatne. Ročník LXIII

Týždeň vedy a techniky: Zaži vedu

Prednášky, súťaže, festivaly, workshopy a iné podujatia, čakali na záujemcov v rámci trinásteho ročníka Týždňa vedy a techniky na Slovensku. Podujatie v Zážitkovom centre vedy Aurelium 7. novembra slávnostne otvoril minister školstva Peter Plavčan. Podujatie trvalo do 13. novembra. Mottom bolo "zaži vedu naživo".

Týždeň vedy a techniky je podľa ministra jedna z najdôležitejších udalostí v rezorte školstva. „Veda je základom vzdelávania, prináša inovácie v priemysle a tak isto prispieva aj k rastu ekonomiky. Je potrebné ukázať deťom, mládeži a tak isto nielen odbornej, ale aj širokej verejnosti výsledky vedy," doplnil Plavčan.

V rámci slávnostného otvorenia zaznelo viacero výziev k väčšej podpore mladých začínajúcich vedcov. Podľa ministra školstva je toto jedným z hlavných cieľov predsedníctva Slovenska v Rade EÚ. "Chceme pomáhať mladým vedcom aj tým, že budeme vytvárať projekty, výskumné výzvy, kde sa budú môcť hlásiť," dodal šéf rezortu školstva. Pripomenul, že v parlamente je momentálne novela zákona o Fonde na podporu vzdelávania, ktorá mladým vedcom umožní čerpanie pôžičiek.

Hlavným organizátorom Týždňa vedy a techniky je Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky v spolupráci s Centrom vedecko-technických informácií SR a Národným centrom pre popularizáciu vedy a techniky v spoločnosti.

Zdroj: TASR

Ministerka pôdohospodárstva Gabriela Matečná počas prehliadky Aurélia.

Zdroj: TASR/Dano Veselský

V čísle nájdete

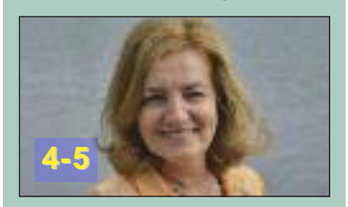

Pozitívna psychológia nabáda...

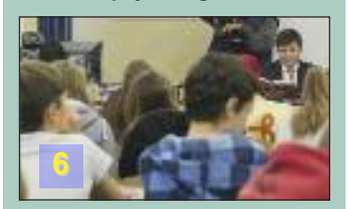

Minister čítal deťom

Absolventi sú sebavedomí...

Konferencia odborárov

V októbri sa skončil stupňovaný štrajk učiteľov

Iniciatíva slovenských učiteľov (ISU) ukončila 19. októbra stupňovaný štrajk, za lepšie podmienky v školstve však chcú ďalej bojovať. Po pochode za zodpovednosť od ministerstva školstva pred ministerstvo financií to 19. októbra novinárom povedal Vladimír Crmoman z Iniciatívy slovenských učiteľov s tým, že stupňovaný štrajk splnil svoju úlohu, no v súčasnosti už iniciatíva nevidí priestor na jeho ďalšie pokračovanie.

Viceprezident Slovenskej komory učiteľov Vladimír Crmoman a vedúci predstaviteľ ISU Branislav Kočan počas pochodu za zodpovednosť, ktorý organizovala Iniciatíva slovenských učiteľov.

Foto: SITA/Marko Erd

Stupňovaným štrajkom sa podľa ISU podarilo upozorniť na všetky problémy v školstve, opäť sa o nich diskutuje a učitelia vidia, ako reagujú vládni predstavitelia. ISU tiež podľa jej predstaviteľov pomáha aj povedomie, že problém v školstve treba riešiť. Ako ďalej tvrdia, celkovú úspešnosť však budú vedieť učitelia posúdiť po dlhšom čase, bez ich aktivít by však nebolo napätie v spoločnosti.

Ako doplnil Branislav Kočan z Iniciatívy slovenských učiteľov, jedným z dôvodov ukončenia štrajku je aj to, že ubúda počet učiteľov, ktorí sa do štrajku zapájajú. "Počet je tiež dôležitý na to, aby bol nátlak. Od začiatku sme sa stretli so zastrašovacou kampaňou od predstaviteľov tohto štátu, možno aj to zohralo úlohu. Keď sme však konzultovali s učiteľmi, prečo sa na štrajku nezúčastnia, vyjadrovali podporu, ale štrajk považovali za málo nátlakový," hovorí.

"Predstavitelia štátu povedali, že sa budú baviť len s Odborovým zväzom pracovníkov školstva a vedy na Slovensku. Na rade je teraz zväz, ktorý by mal prebrať iniciatívu," spomenul Kočan. "Všetky akcie, ktoré smerujú k zlepšeniu slovenského školstva, ktoré bude zväz vyvíjať, sme pripravení aj naďalej podporovať," uvádza ISU vo svojom stanovisku.

(dokončenie na str 2)

Stanovisko ministerstva k ukončenému štrajku učiteľov

Minister školstva Peter Plavčan splnil svoj sľub a vyrokoval pre rezort školstva rozpočet vyšší o 206 miliónov eur. Ďalší splnený sľub sa týka zvýšenia platov učiteľov a odborných zamestnancov v regionálnom školstve a vysokoškolských učiteľov nad rámec Programového vyhlásenia vlády SR aj v roku 2017. Tie by sa mohli zvýšiť o 6 % od septembra 2017. Ďalšie finančné prostriedky rezort použije na realizáciu reformných krokov, ale aj na iné aktivity ako napríklad poukazy na školu v prírode či lyžiarske kurzy. Po tohtoročnom 10 % zvýšení platov sa tak učiteľom a odborným zamestnancom ponúka reálna možnosť zvýšenia platov aj v roku 2017. Ponuka na zvýšenie platov z rozpočtu ministerstva školstva zostane v platnosti aj v prípade, ak sa odborárom podarí vyjednať ďalšie financie aj v rámci kolektívneho vyjednávania.

Téma zlepšenia súčasného stavu slovenského školstva je aj o zmenách v systéme vzdelávania. Ak nám ide o úprimný záujem zmeniť veci, je potrebné navrhnúť konkrétne obsahové zmeny, identifikovať najväčšie problémy, s ktorými sa školy stretávajú a zároveň ponúknuť návrhy na ich riešenie. Bez učiteľov a odborníkov na školstvo a vzdelávanie to možné nie je. Práve preto ministerstvo prizvalo k rokovaniam o tézach Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania všetkých zainteresovaných partnerov. Zároveň si dovoľujeme uviesť, že po 4-percentnom zvýšení tarifných platov učiteľov v januári tohto roka sa od 1. septembra 2016 zvýšili tarifné platy pedagogických a odborných zamestnancov regionálneho školstva a vysokoškolských učiteľov opäť, a to o ďalších 6 %. V programovom vyhlásení sa vláda SR zaviazala za predpokladu realizácie zásadných vnútorných zmien zvýšiť tarifné platy uvedených kategórií zamestnancov o 6 % aj v rokoch 2018, 2019 a 2020.

Učiteľské noviny o tom informoval tlačový odbor ministerstva školstva.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Stanovisko odborárov

Odborový zväz pracovníkov školstva a vedy na Slovensku berie na vedomie vyhlásenie predstaviteľov ISU o ukončení tzv. stupňovaného štrajku a vyjadrenie podpory nášmu zväzu v budúcich aktivitách smerujúcich k zlepšeniu pracovných podmienok zamestnancov školstva. Treba však povedať, že takýto postup sa dal očakávať, a to najmä v súvislosti s neskúsenosťou organizátorov a nízkym počtom zapojených učiteľov.

OZ PŠaV na Slovensku ako jediný rešpektovaný sociálny partner v oblasti školstva pokračuje vo svojej stratégii pri presadzovaní lepších pracovných a mzdových podmienok všetkých zamestnancov školstva, bez ohľadu na aktivity iniciatív. Je zjavné, že štrajky učiteľov, ktoré ISU podnietila vo februári a v septembri nepomohli naplneniu ich požiadaviek a podľa niektorých odborníkov navyše ohrozili samotných štrajkujúcich. Vážime si a podporujeme snahu každého zamestnanca na zlepšenie svojich pracovných podmienok.

Obávame sa však, že jediným výsledkom týchto akcií bolo rozbitie kolektívov na školách a školských zariadeniach, strata priazne širokej verejnosti a oslabenie motivácie mnohých učiteľov zabojovať za svoje požiadavky v skutočnom štrajku v čase, keď by mohol byť najúčinnejší. Ak by predstavitelia týchto iniciatív koordinovali svoje aktivity s postupom zväzu, pozícia v kolektívnom vyjednávaní na rok 2017 by teraz mohla byť iná. OZ PŠaV na Slovensku bude aj naďalej vyvíjať aktivity na podporu požiadaviek z Deklarácie, ktorú podpísali zástupcovia odborov a ostatných relevantných organizácií pôsobiacich v školstve. Je však potrebné vedieť nájsť kompromis medzi ideálnym stavom a spoločensko - ekonomickou realitou v krajine.

Odborári o tom informovali na svojej webovej stránke.

OZ ŠKOLSTVA A VEDY

V októbri sa skončil stupňovaný štrajk učiteľov

(dokončenie zo str. 1)

Iniciatíva slovenských učiteľov vyhlásila stupňovaný štrajk učiteľov začiatkom septembra. Začal sa v utorok 13. septembra hodinovým prerušením práce. Vladimír Crmoman z Iniciatívy slovenských učiteľov uviedol, že sa doň zapojilo 1 773 učiteľov zo 106 škôl zo všetkých krajov. Štrajk pokračoval v stredu 21. septembra, keď 2 000 učiteľov z vyše 150 škôl prerušilo prácu na dve vyučovacie hodiny. Vo štvrtok 29. septembra prerušilo 2 031 učiteľov prácu na tri hodiny. V piatok 7. októbra štyri hodiny neodučilo vyše 1 700 učiteľov z 204 škôl na Slovensku. Pedagogických a odborných zamestnancov v regionálnom školstve je približne 89-tisíc.

Zdroj: SITA

November venovaný študentom

Študenti majú v novembri svoj deň, ktorý im právom patrí. Práve 17. novembra si totiž pripomíname Medzinárodný deň študentstva, ktorý bol ustanovený na základe udalostí z roku 1939, kedy pražskí vysokoškoláci vyrazili do ulíc. Protest sa stal osudným deviatim študentom, ktorých popravili. Nacisti následne poslali viac ako 1200 študentov do koncentračných táborov. Brány všetkých vysokých škôl zostali zatvorené. O niekoľko desaťročí neskôr v ten istý novembrový deň vyšli do ulíc študenti opäť, písal sa rok 1989. Našťastie tieto demonštrácie už nemali takúto katastrofálnu dohru. Môžeme preto hovoriť o dvoch významných úlohách, ktoré zohrali študenti v našich dejinách.

Akí sú študenti dnes? Zmenili sa? My sa v tomto čísle venujeme okrem iného problematike absolventov a mladých ľudí. Aké majú možnosti na uplatnenie v pracovnom živote, keď opustia školu? Dnešní absolventi sú draví, majú ambície a vysoké ciele. A to všetko ovplyvňuje celú spoločnosť. Študenti, ktorí končia štúdium a hľadajú si prácu, majú výrazný vplyv na potencionálnych zamestnávateľov, ktorí musia ponúkať viac ako kedysi. Môžeme povedať, že sa mení pracovný trh alebo ide o malú pracovnú revolúciu? To už nechám na posúdenie iných, isté však je to, že aj my na Slovensku máme šikovných absolventov a študentov, ktorí sa neboja veľkých výziev.

Doba sa zmenila, dnes už môžu študenti vyjsť do ulíc bez obáv o svoj život. Venujme tichú spomienku všetkým obetiam. Tento mesiac sa teda týka predovšetkým všetkých študentov ako spomienka na tých, ktorí nemali to šťastie, aby mohli slobodne vyjadriť svoj názor v demonštráciách.

Pokojný november vám praje
Martina Baumann, šéfredaktorka

Čitateľská súťaž pre školy

Pri príležitosti Roka čitateľskej gramotnosti vyhlásil minister školstva Peter Plavčan čitateľskú súťaž pre žiakov ZŠ. „Čítanie sa významným spôsobom podieľa na formovaní myslenia detí, zvlášť pri rozvoji predstavivosti, kde knihy oproti iným médiám zohrávajú nezastupiteľnú úlohu," vyhlásil Peter Plavčan.

Keďže zameranie súťaže bude prepojené so športom, podporiť túto myšlienku prišli úspešní slovenskí športovci - zlatý olympionik Matej Tóth a hokejový reprezentant Richard Lintner.

„Myslím, že spojenie vzdelania a čítania so športom sa dá zladiť, o to som sa po celý život snažil a snažím, takže ja držím deťom palce, aj nám dospelým, aby popri športe a čítaní to vedeli pekne spolu skĺbiť, aby mali z toho dobrý pocit," týmito slovami sa k účastníkom podujatia prihovoril Matej Tóth.

Význam čítania pre deti a žiakov potvrdil aj Richard Lintner: „Mnohokrát sú športovci vnímaní ako pozitívne vzory a pre nás je dôležité tieto vzory napĺňať, aj sa tak správať. Počas pôsobenia v zahraničí sme chodievali do škôl, kde sme deťom čítali a zároveň ich nabádali a motivovali k tomu, aby čítali. Som veľmi rád, že v tejto činnosti môžem pokračovať aj tu na Slovensku."

Viac informácií nájdete na www.minedu.sk

Ak nezvýšia učiteľom platy, odbory chcú vystúpiť z KOZ

Predseda Odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy na Slovensku Pavel Ondek má naďalej presadzovať požiadavky školských odborov v kolektívnom vyjednávaní. Rada odborového zväzu sa na tom zhodla v uznesení počas rokovania 3. novembra v Kežmarských Žľaboch. Rada sa zároveň zhodla na tom, že Ondek nemá podpísať kolektívnu zmluvu vyššieho stupňa, ak nebude obsahovať ustanovenia, ktoré sa týkajú valorizácie platových taríf pedagogických a odborných zamestnancov a učiteľov vysokých škôl od 1. januára 2017. Informoval o tom vedúci Úradu Odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy na Slovensku Juraj Stodolovský.

Rada zväzu ďalej schválila vystúpenie z Konfederácie odborových zväzov (KOZ), ak kolektívna zmluva vyššieho stupňa na rok 2017 nebude obsahovať tieto ustanovenia o valorizácii platových taríf a ak k presadzovaniu platových požiadaviek školských odborov budú mať naďalej negatívny postoj niektoré odborové zväzy združené v konfederácii.

Ondek na rokovaní zároveň upozornil na zarážajúci postoj hlavného vyjednávača KOZ SR, aby pedagogických zamestnancov, odborných zamestnancov a učiteľov vysokých škôl vylúčili z kolektívneho vyjednávania. Prezident KOZ SR Jozef Kollár Radu zväzu uistil, že sa bude snažiť zvrátiť aktuálny vývoj tak, aby valorizácia platov pedagogických a odborných zamestnancov a učiteľov vysokých škôl bola súčasťou kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa na rok 2017.

Tarifné platy zamestnancov v štátnej a verejnej službe by sa mali podľa predbežnej dohody od začiatku budúceho roka zvýšiť o štyri percentá.

Na archívnej snímke predseda OZ PŠaV Pavel Ondek

Zdroj: SITA/Marko Erd

Predbežne dohodnuté zvýšenie platov by sa však netýkalo pedagogických a odborných zamestnancov v školstve, keďže im sa platové tarify zvýšili od začiatku septembra tohto roka o šesť percent.

Zdroj: SITA

Smolíková chce uľahčiť vytváranie spoločných tried v SOŠ

Vytvorenie spoločnej triedy v strednej odbornej škole (SOŠ) pre niekoľko príbuzných študijných alebo učebných odborov by malo byť v budúcnosti ľahšie. Uľaviť zo súčasných zákonných podmienok vypustením minimálneho počtu žiakov na takúto triedu chce podpredsedníčka SNS Eva Smolíková novelou školského zákona, ktorou sa má parlament zaoberať na novembrovej schôdzi.

Súčasné znenie právnej normy hovorí, že v SOŠ možno vytvoriť spoločnú triedu pre niekoľko študijných alebo učebných odborov, iba ak na teoretické vyučovanie každého odborného predmetu možno zriadiť skupinu najmenej ôsmich žiakov. "Prax však ukázala, že uvedené ustanovenie je v niektorých prípadoch ťažko vykonateľné," uviedla koaličná poslankyňa.

Podľa Smolíkovej spôsobujú ťažkosti prípady, keď zamestnávateľ v danom regióne požaduje od strednej odbornej školy zabezpečiť výchovu a vzdelávanie v nedostatkových odboroch, ktorých absolventov požaduje trh práce. Žiaci základných škôl a ich zákonní zástupcovia však nemajú záujem, aby sa v takýchto odboroch pripravovali. "Vyskytujú sa dokonca aj prípady, že zamestnávateľ má záujem poskytovať praktické vyučovanie žiakom v systéme duálneho vzdelávania, avšak stredná odborná škola spolu s ním nie je schopná zabezpečiť dostatočný počet žiakov na zriadenie skupiny s najmenej ôsmimi žiakmi," upozornila Smolíková s tým, že obdobná situácia vzniká, ak ide o odbory vzdelávania v školách zriadených na národnostne zmiešanom území.

Pri zohľadnení štátneho vzdelávacieho programu sa podľa jej dá predpokladať, že spoločnú triedu v SOŠ pre niekoľko príbuzných študijných odborov alebo učebných odborov je možné vytvoriť aj pre menší počet žiakov, a to so zachovaním zodpovedajúceho teoretického vyučovania odborných predmetov. "Predloženým návrhom zákona sa preto odstraňuje popísaný problém vytvárania spoločných tried v stredných odborných školách pre príbuzné študijné a príbuzné učebné odbory, a to vypustením minimálneho počtu žiakov v skupine pre daný študijný alebo učebný odbor v spoločnej triede," dodala.

Zdroj: TASR

Kvalita vzdelávania na Slovensku klesá, ale stále je dobrá

Kvalita vzdelávania na Slovensku klesá, ale stále je dobrá. Zhodli sa na tom účastníci konferencie Nedostatočná kvalita a úroveň sekundárneho vzdelávania na Slovensku, ktorý bol organizovaný v rámci projektu Veda v parlamente v spolupráci so Slovenskou akadémiou vied. Ako povedal predseda parlamentného výboru pre školstvo Ľubomír Petrák, napriek tomuto konštatovaniu je však efektívnosť slovenského vzdelávania vzhľadom na vynakladané prostriedky excelentná.

Podľa Petráka však existuje skupina pedagógov, ktorí robia problémy slovenskému školstvu a vytvárajú jeho zlý obraz . „Mnohí súčasní učitelia zvládnu aj 150 percent rozsahu výučby, ale sú aj takí, ktorí nezvládnu ani rozsah výučby, ktorý je daný štátnym vzdelávacím programom. Veľký dôraz by sa mal preto orientovať na kvalitu učiteľa," povedal. Podľa neho zo zahraničných výskumov vyplýva že skvalitnenie 5-7 percent najslabších pedagógov môže znamenať výrazné skvalitnenie systému z pohľadu žiakov, študentov, rodičov a verejnosti. Zároveň upozornil, že v prípade učiteľov ktorí majú prax nad päť rokov, ich prax nemá zásadný vplyv na kvalitu vzdelávania. „Teda by sa mohli hľadať aj iné modely zvyšovania odmeňovania, ako je len prax. Do úvahy by sme pri odmeňovaní mali brať aj kvalitu," zdôraznil.

Podstatou problémov slovenského školstva je podľa Petráka povrchnosť poznávania, nie objem vedomostí ako sa traduje. „Povrchnosť totiž nevedie k pochopeniu javov. Niektoré zručnosti, ktoré vedú ku kritickému mysleniu, nie sú u nás rozvíjané," upozornil.

Zdroj: SITA

Ilustračné foto. *Zdroj: SITA/Milo Fabian*

Pozitívna psychológia nabáda k zlepšovaniu

Doc. Eva Szobiová pôsobí ako vedúca Ústavu všeobecnej psychológie na Fakulte psychológie PEVŠ v Bratislave a je riaditeľkou nového Centra pozitívnej psychológie. Je autorkou mnohých monografií, učebníc, štúdií a príspevkov v odborných časopisoch doma i v zahraničí. V minulosti tiež pôsobila na Katedre psychológie na Filozofickej fakulte UK v Bratislave a vo Výskumnom ústave detskej psychológie a patopsychológie v Bratislave. Spolu sme sa rozprávali na tému pozitívnej psychológie a jej dopadu na vzdelávanie.

Má pozitívna psychológia miesto vo vzdelávaní?

Pozitívna psychológia nabáda k zlepšovaniu podmienok pre osobnostný rozvoj učiteľov a žiakov, k zlepšovaniu úrovne ich duševného zdravia a zvyšovanie kvality školy. Tie ovplyvňujú prípravu mladej generácie, určujú budúci vývoj a úroveň celej spoločnosti. Koncepcia pozitívnej výchovy a vzdelávania (v angličtine positive education, schooling) reaguje na potrebu podporovania pozitívnych javov v školách a nezameriava sa len na intervencie smerujúce k zníženiu výskytu negatívnych javov, či prevenciu a redukciu nežiaduceho správania v školách, agresivity, zneužívania návykových látok alebo depresivity žiakov a učiteľov, či zamestnancov škôl. Pozitívna edukácia sa zaujíma o podmienky optimálneho vzdelávania, „dobrej školy“ a podporovania rozvoja školy ako pozitívne fungujúcej inštitúcie.

Pozitívna psychológia kladie dôraz predovšetkým na pozitívne oblasti života človeka a na podporu jeho individuálnych zdrojov zdravia, silných stránok a rozvíjanie potencialít človeka smerujúcich k dobrej kvalite života v rodine, v škole, v práci, v manželstve, v partnerstve, či v komunite. Pozitívna psychológia dáva do popredia skúmania také javy ako well-being (životnú pohodu), spokojnosť, šťastie, nadšenie, reziliencia (psychická odolnosť), láska, priateľstvo, radosť, optimizmus, humor, altruizmus, empatia, odpúšťanie, spiritualita a zmysel života.

Úlohou súčasnej školy ako vzdelávacej a výchovnej inštitúcie je čo najlepšie pripraviť žiakov na ich budúci život. Znamená to, aby im aj učitelia umožnili smerovať k disponovaniu nielen poznatkami a zručnosťami potrebnými v budúcej profesii, ale napomohli k budovaniu ich aktuálneho mentálneho zdravia.

Výskum, ktorý sa realizoval na Slovensku so študentmi gymnázií a SOŠ ukázal, že existuje súvislosť medzi ich socio-emocionálnym zdravím a prežívaním šťastia. Znamená to, že v skúmanom súbore 168 študentov stredných škôl sa ukázalo, mentálne zdraví študenti sú šťastnejší. Tí, ktorí boli depresívnejší, mali nižšiu úroveň mentálneho zdravia. Pozoruhodné je, že sa ukázal stredne silný kladný vzťah medzi prežívaním šťastia a sebadôverou. Mladí ľudia, ktorí sa cítia šťastnejší, si viac dôverujú, sú sebavedomejší.

V zahraničných výskumoch sa ukázalo, že tí učitelia, ktorí umožnili žiakom byť primerane sebavedomí, mať dôveru vo svoje schopnosti, uvedomovať si svoje potenciality, zvládať bežný životný stres, pracovať produktívne a prispievať do vlastnej komunity, navodzovali prežívanie šťastia nielen u žiakov, ale aj oni sami vo svojom povolaní boli šťastnejší a spokojnejší.

Učiteľom v ich náročnej profesii v súčasnej škole je potrebné podať pomocnú ruku okrem iného aj tým, že sa viac ocenia ich pozitívne vlastnosti, silné stránky. Nazdávame sa, že škola aj u nás by mohla byť čoraz častejšie prostredím podporujúcim nielen záujem o učivo a motiváciu žiakov, ale aj miestom vzájomnej dôvery, bezpečia, kvalitných medziľudských vzťahov s vyjadrením záujmu a podpory, dôvery a rešpektu k individuálnym odlišnostiam, s prevahou kladného prežívania (radosti, pohody, záujmu, inšpirácie) a spokojnosti.

Programy pozitívnej edukácie vo svete potvrdzujú kladný vplyv pozitívnych emócií na efektivitu procesu učenia, najmä na kreatívne učenie. Ide o aktívne zapojenie a ponorenie sa do činnosti, ktoré učiteľom i žiakom prinesú zážitky šťastia, úspechu, prehĺbenia schopností a upevnenia sociálnych vzťahov.

Bolo by vhodné uplatniť takéto programy aj v našich školách, no kým sa vytvorí pre to priestor, aspoň osvetou povzbudzovať učiteľov v ich snahe posilňovať konkrétne silné stránky osobnosti a naviesť ich k tomu, aby prispievali k zlepšeniu ich osobnej pohody, ktorú potrebujú v profesionálnom živote pri svojej nezastupiteľnej každodennej práci so žiakmi, ale aj v osobnom živote.

V čom môže byť pozitívna psychológia prínosom pre školy?

K základným cieľom pozitívnej edukácie patria teda snahy nielen o prevenciu výskytu negatívnych javov a zážitkov, ale najmä podpora pozitívnych fenoménov. Pozitívna edukácia sa nezameriava len na to, čo riaditeľom, učiteľom, zamestnancom školy a žiakom spôsobuje úzkosť a trápenie, alebo aké sú negatívne črty ich osobnosti a rizikové faktory správania, ani na to, čo a prečo v škole nefunguje. Zaujíma ju, aké sú kladné vlastnosti a silné stránky riaditeľov, učiteľov a ostatných pracovníkov škôl, ako často a intenzívne prežívajú pozitívne emócie, čo prispieva k ich osobnej pohode, že učitelia a zamestnanci školy dobre kooperujú. Rovnako u žiakov chce výskum vychádzajúci z princípov pozitívnej psychológie zistiť, čím je to, že sa tešia do školy a čo prispieva k tomu, že sa v škole cítia dobre a prosperujú. Ak to máme rozmeniť „na drobné“, v pozitívnej edukácii je potrebné učiteľom vyjadriť rešpekt, preukázať podporu a dôveru v ich pracovné nasadenie a úsilie, aby aj žiaci a študenti dokázali prejaviť rešpekt, dôverovať si, podporovať sa a vkladať dôveru do života iných ľudí. Aj na uvedenom sa zakladajú a vyvstávajú významné oblasti pozitívneho vzdelávania a výchovy: správne a prepracované vyučovacie ciele, podpora motivácie žiakov a dobré plánovanie, ktoré sú overiteľné v žiaducom správaní a spoločensky prospešnom konaní absolventov školy v osobnom či profesijnom živote.

Zdroj: PEVŠ

Dobrá škola pripravuje žiakov a študentov k tomu, aby prospievali nielen v priebehu školskej dochádzky, ale preniesli si do života túžbu po poznaní, otvorenú myseľ a dychtivosť po učení či zdokonaľovaní sa. Žiaci a študenti, ktorí v zahraničných výskumoch mali možnosť zúčastniť sa intervenčných programov podporujúcich efektívne vzdelávanie, sú presvedčení, že majú priamy vplyv na dianie v škole a vnímajú atmosféru ako prísnu, spravodlivú, jasne a pritom konzistentne udržovanú. Zo strany učiteľov je častejšia korekcia a aktívna podpora schopností a zručností žiakov a študentov než kritika alebo tresty, cenené sú kladné spôsoby správania a konania žiakov a študentov. Podporuje sa vzájomný kontakt medzi študentmi a učiteľmi s prežívaním spolupatričnosti. Škola má silné a efektívne vedenie.

Učiteľ a pozitívna psychológia. Čo konkrétne môže priniesť učiteľovi? Aké výhody, zlepšenia?

Zakladateľ pozitívnej psychológie Martin Seligman so spolupracovníkmi skúmal účinnosť rôznych programov pozitívnej psychológie určených pre školu. Zistil, že napr. program na podporu psychickej odolnosti zvýšil aj schopnosť žiakov riešiť každodenné problémy a čeliť bežným typickým stresorom v ob-

podmienok *pre osobnostný rozvoj učiteľov a žiakov*

dobí dospievania. Zároveň sa učili flexibilnejším a realistickejším spôsobom myslenia, optimisticky nazerať na problémy, osvojovať si asertívne spôsoby správania, efektívne zvládať náročné situácie a správne sa rozhodovať. Účelom programu bola prevencia výskytu depresie u viac ako 2 tisíc mladých ľudí vo veku 8-15 rokov. Na základe výsledkov 17 výskumných štúdií s kontrolnými skupinami sa zistil znížený výskyt depresívnych symptómov a preventívne pôsobenie programu v tomto smere.

Zároveň sa znížila miera prežívania bezmocnosti, úzkosti, problémového správania (agresie, delikvencie) a zvýšila miera optimizmu. Aj na základe uvedeného, ale aj z výsledkov programov na podporu silných stránok a charakterových vlastností žiakov deviatych ročníkov Seligman uzatvára: učiteľ môže naučiť žiakov a študentov spôsoby ako dosiahnuť psychickú pohodu a udržať si ju a rozvíjať najlepšie kvality života: pozitívne emócie (radosť, šťastie, láska, vďačnosť, nádej, zážitok plynutia – flow), pozitívne individuálne vlastnosti, schopnosti a črty osobnosti (napr. optimizmus, zvedavosť, nezdolnosť, kreativita, zmysel pre humor) a uplatňovať spôsoby jednania, ktoré podporia pozitívne fungovanie triedy, školy (zmysluplnosť aktivít, angažovanosť žiakov v učení, dobré medziľudské vzťahy, dosahovanie úspechov v študijnej či pracovnej oblasti, ktoré vedú k skutočnému šťastiu).

Učiteľ by mal byť dobre pripravený nielen v oblasti vlastnej odbornosti a profesijných zručnostiach, ale aj v oblasti osobnostných vlastností a kompetencií, ich rozvíjaní v priebehu profesionálneho života. Vhodné sú vzdelávacie aktivity a tréningy pedagogických a odborných zamestnancov škôl v oblasti personálnych a sociálnych zručností, emocionálnej inteligencie, riadenia tímov ľudí v spolupráci s vysokými školami, vzdelávacími agentúrami a inými inštitúciami, ktoré ich realizujú. Preto by bolo vhodné realizovať prípravu pedagogických a odborných zamestnancov škôl v oblasti mentálneho zdravia a v aplikácii poznatkov pozitívnej psychológie aj v rámci celoživotného vzdelávania. Dôraz klásť pritom na rozvoj potencialít, schopností, nadania a tvorivosti detí v školách a v rodinách formou diagnostických a intervenčných programov. Sústrediť sa na posilňovanie mentálneho zdravia zamestnancov v školách, podporovanie ich pohody, spokojnosti a pracovnej produktivity aj prostredníctvom vzdelávania, tréningov a výcvikov.

Ako vidíte aplikáciu prvkov pozitívnej psychológie v školách na Slovensku? Existujú už nejaké praktické skúsenosti?

Na Slovensku sa už realizovali viaceré projekty pod názvom Zdravá škola alebo intervenčné programy s obsahom, ktorý je spojený s myšlienkami a poslaním pozitívnej psychológie. Boli to napr. programy na podporu tolerancie a zníženia násilia v školách a mimo nich, rozvíjanie emocionálnej inteligencie, prosociálneho správania, tvorivosti žiakov a učiteľov. Pri meraní efektívnosti uvedených programov sa zaznamenali viaceré pozitívne účinky nielen na konkrétne sledované okruhy, ale aj širšie pôsobenie na osobnostné vlastnosti žiakov či prenos získaných poznatkov a zručností aj do iných aktivít učiteľov. Realizovali sa tiež preventívne programy ako Cesta k emocionálnej zrelosti, Povedz to priamo, Nenič svoje múdre telo, a i. V našich podmienkach sa zatiaľ neuskutočnili priame intervencie pozitívnej psychológie v škole s overovaním efektívnosti ako je to v niektorých krajinách v zahraničí.

Kto by mal byť nositeľom týchto myšlienok do škôl? Učiteľ, riaditeľ, školský psychológ? Ako ju prakticky dostať do škôl? Máte nejaké odporúčania?

Princípy pozitívnej psychológie by sa mali dostať do škôl systémovo, teda spoločným pôsobením riaditeľov, učiteľov, školských psychológov a rodičov. Pozitívna škola je založená na uznávaní osobnostných čŕt a vlastností oceňovaných vo všetkých kultúrach a spoločnostiach.

Skúsenosti zo zahraničia ukazujú, že existujú praktické postupy a cvičenia, ktorými možno podporiť vnímanie priaznivých situácií a radostných udalostí spolu so zamyslením sa a uvedomením si vlastného podielu na ich výskyte v súčasnosti a častejšej frekvencii v budúcnosti. Rovnako rozpoznanie a využívanie svojich predností a silných stránok v škole, záujmových činnostiach, medzi priateľmi, v rodine je cesta ako máme byť všímaví k prednostiam a silným stránkam druhých ľudí v bežnom a profesionálnom živote.

Doterajšie výsledky s uplatňovaním praktických cvičení pozitívneho prežívania ukazujú na zvýšenie miery prežívania radosti a angažovanosti v škole. Podľa výpovedí učiteľov dochádza u žiakov k podporovaniu tých silných stránok, ktoré súvisia priamo s učením a školskými aktivitami (zvedavosť, tvorivosť, láska k učeniu a poznaniu). Okrem toho sa zistilo aj zlepšenie sociálnych spôsobilostí a zručností ako sú schopnosť empatie, ochota spolupracovať, sebakontrola a asertívne správanie. Pritom treba poznamenať, že učitelia neboli informovaní o tom, ktorí žiaci a študenti boli zapojení do programu pozitívnej psychológie a ktorí predstavovali kontrolnú skupinu. Skúsenosti zo zahraničia svedčia o tom, že účinnosť realizovaných projektov pozitívnej psychológie bola ovplyvnená osobnosťou lektora, preto je veľmi dôležitý tréning a supervízia vedúceho či realizátora programu.

Predstaviteľka pozitívnej psychológie v Čechách, Alena Slezáčková uvádza, že základy pozitívnej psychológie možno nájsť aj v nadčasovosti Komenského myšlienok v podobe vyzdvihovania ľudských cností (múdrosť, prezieravosť, miernosť, zmysel pre disciplínu a poriadok). Tie sa odrážajú v súčasnej pozitívnej psychológii v rozpoznávaní a kultivácii silných stránok charakteru. Tieto cnosti podľa Komenského sa dajú žiakom vštepovať učením, príkladom a cvičením, aby sa u nich vytvoril návyk.

Ako vidieť, v našej kultúre máme hlboké tradície a základy vo výchove a vzdelávaní podľa princípov pozitívneho prístupu k životu. Zdrojom pozitívnych vzorov a modelov môžu byť aj Dobšinského rozprávky alebo ľudové povesti, v ktorých hrdinovia zastávajú hodnoty dobra, nádeje, odpustenia, vďačnosti, hrdosti ako príklady pre povzbudenie kladného prístupu žiakov k svetu a druhým ľuďom.

Veľa sa hovorí o zlepšovaní kvality škôl na Slovensku, alebo zvyšovaní efektivity. Má využívanie prvkov pozitívnej psychológie na to vplyv? Ak áno, ako a či existujú dôkazy.

Všeobecným cieľom pozitívnej psychológie je podľa jej hlavných predstaviteľov M. Seligmana a M. Csikszentmihalyiho „rozvíjanie najlepších kvalít života“.

Ide o podporu pozitívnych potenciálov a tendencií ľudskej osobnosti, silných stránok charakteru a mravných aspektov človeka (pozitívneho prežívania, múdrosti, kreativity, empatie, altruizmu, zmierenia, spirituality, pokory). Pozitívne emócie (napr. radosť, hravosť) súvisia s rozširovaním pozornosti, flexibilným myslením, väčšou vitalitou, prispievajú k väčšej vnímavosti, celostnému uvažovaniu a kreativite. Vytvárajú pôdu pre nadväzovanie sociálnych vzťahov a pomáhajú budovať pevné základy pre zvládanie budúcich nepriaznivých situácií.

Významne vplývajú na životnú spokojnosť a mentálne zdravie človeka, výrazne sa uplatňujú v udržovaní kladných medziľudských vzťahov. Z výskumu sociálno-emocionálneho zdravia realizovaného na 2 gymnáziách a 2 stredných odborných školách na Slovensku vyplynulo, že škola sa stáva inštitúciou, ktorá ovplyvňuje, podporuje a rozvíja ich sociálnu a emocionálnu inteligenciu, sociálne kompetencie a zdravie.

Preto sa nemôže sústrediť len na výkon, vedomosti a akademické kompetencie, ale mala by vytvárať podmienky pre mentálne zdravie žiakov a učiteľov. Ide o bezpečné školské prostredie, dobré medziľudské vzťahy, priaznivú školskú klímu a sociálnu atmosféru, podporu sebadôvery, poznávania druhých, lepšieho chápania ich reagovania a správania.

K rozvíjaniu týchto podmienok možno využiť predmety Etická výchova, Občianska výchova či triednické hodiny, ale aj každú vyučovaciu hodinu a každodenný život. Znamená to sústrediť sa viac na dobré stránky života, vnímať ich, rozširovať ich v škole a v každodennej praxi oveľa viac ako doteraz, keďže zlepšujú kvalitu nielen školy, ale aj života mimo nej.

Na záver ešte otázka. Prečo vzniklo Centrum pozitívnej psychológie a akú má mať úlohu?

Centrum vzniklo ako reakcia na súčasný spôsob života v našej spoločnosti, ktorý si žiada v mnohých prípadoch odbornú psychologickú pomoc. Úlohou Centra pozitívnej psychológie je prinášať a rozširovať poznatky pozitívnej psychológie do rôznych oblastí života (rodina, škola, práca, komunita), aby napomáhali k šťastnejšiemu, spokojnejšiemu a efektívnemu fungovaniu jednotlivcov a skupín. Zároveň chceme realizovať vzdelávaciu a vedecko-výskumnú činnosť v oblasti pozitívnej psychológie.

Kornélia Ďuríková

Minister Plavčan čítal deťom rozprávky

Spoločné čítanie rozprávky v základných školách na celom území Slovenska zorganizovalo 24. októbra Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR. Do iniciatívy, ktorá mala počas Medzinárodného dňa školských knižníc podporiť vzťah detí a žiakov k čítaniu, sa v Základnej škole I. Bukovčana v bratislavskej Devínskej Novej Vsi zapojil aj minister školstva Peter Plavčan.

Štátny tajomník rezortu Peter Krajňák navštívil bratislavskú ZŠ s MŠ s vyučovacím jazykom maďarským na Vetvárskej ulici v Podunajských Biskupiciach.

Ministra privítalo v škole niekoľko desiatok žiakov z viacerých ročníkov, z toho niektorí aj v preoblečení za rozprávkové bytosti. Pani učiteľky mu vybrali rozprávku Kláry Jarunkovej s názvom O psovi, ktorý mal chlapca.

Každoročná tradícia

"Treba veľa čítať a hľadať súvislosti, veľmi dôležité bude podnietiť v deťoch záujem o čítanie a toto je jedna z ciest," uviedol minister v súvislosti s iniciatívou, ktorá má zlepšiť čitateľské návyky žiakov. "Sám som veľa čítal a považujem to pre rozvoj dieťaťa za veľmi dôležité," podčiarkol. Uvítal by, keby sa zo spoločného čítania rozprávok v základných školách stala každoročná tradícia. "Dnes to bolo po prvý raz, ale je to dobrý nápad, využijem ho," dodal minister. "Bol by som rád, keby sa táto tradícia rozšírila aj do rodín, že rodičia budú čítať svojim deťom, alebo naopak. Je veľmi dôležité, aby deti čítali aj doma, nielen učebnice, ale aj ďalšiu literatúru," zdôraznil.

V následnej diskusii minister prezradil zvedavým žiakom, ktorí sa pýtali aj na jeho školské časy a obľúbené predmety, že vlastní knižnicu s cca 2000 zväzkami knižiek. "Čítanie kníh ma veľmi obohacuje, to, čo vo filme už je dané, kniha sama vyvoláva – predstavivosť," doplnil minister.

Krst papierovými jednotkami

V rámci akcie priamo pred žiakmi Peter Plavčan pokrstil papierovými jednotkami knihu, ktorú napísali šiestaci tamojšej školy a nesie názov Poviedky za školou. "Želám jej, aby mala aj ďalšie sestry a bratov, aby bola čo najošúchanejšia, čo bude znamenať, že bola veľa čítaná," uviedol po slávnostnom krste, na ktorom boli prítomní aj viacerí spolutvorcovia knihy.

Minister školstva Peter Plavčan čítal rozprávku žiakom na Základnej škole I. Bukovčana 3 v Bratislave. *Zdroj: TASR/Martin Baumann*

V základných školách čítali rozprávky deti, učitelia, ale aj minister školstva Peter Plavčan. *Zdroj: TASR/Martin Baumann*

Čítanie v Podunajských Biskupiciach

Štátny tajomník Peter Krajňák navštívil spoločne so splnomocnencom vlády pre národnostné menšiny Lászlóom Bukovszkym ZŠ s MŠ s vyučovacím jazykom maďarským na Vetvárskej ulici č. 7 v Bratislave - Podunajských Biskupiciach. Čítanie rozprávok prebiehalo s tretiakmi v priestoroch útulnej školskej knižnice. Každý žiak si priniesol svoju obľúbenú rozprávkovú knižku v maďarčine a prečítal z nej úryvok. Následne sa zapojil aj štátny tajomník, ktorý prečítal krátku ukážku z rozprávky tentokrát po rusínsky.

Deti sa tak okrem spoločného čítania obohatili aj o poznanie ďalšieho jazyka národnostnej menšiny žijúcej na Slovensku. A aby štátny tajomník podporil u detí záujem čítať, do tejto školskej knižnice im daroval rozprávkovú knihu.

Rok čitateľskej gramotnosti

Ministerstvo školstva vyhlásilo školský rok 2016/2017 za Rok čitateľskej gramotnosti. Národný ústav certifikovaných meraní (NÚCEM) zistil, že výsledky slovenských žiakov v matematickej, čitateľskej a prírodovednej gramotnosti zaostávajú za priemerom krajín OECD. Pokles úrovne čitateľskej gramotnosti však nie je len slovenským špecifikom, ale týka sa aj iných krajín.

V tejto súvislosti sa začína hovoriť o novom fenoméne - bibliofóbii, alebo o tzv. a-gramotnosti. Ide o trvalú ľahostajnosť voči čítaniu a knihám. Preto rezort školstva organizuje počas celého školského roka rôzne aktivity na podporu čítania.

"Očakávam, že sa bude viac hovoriť o čítaní a literatúre, dúfam, že sa na školách budú viac otvárať knihy. Budeme sami iniciovať, aby sa konali súťaže v čítaní, prednese a podobne. Viem, že takéto súťaže už existujú, ale v tomto roku by sme boli radi, keby toho bolo viac," uzavrel minister.

Zdroj: MŠVVaŠ SR

Aby sa o holokauste viac hovorilo

Doba koncentračných táborov je už našťastie dávno za nami. V rámci boja proti extrémizmu a neznášanlivosti je však dôležité toto obdobie žiakom pripomínať. Metodicko-pedagogické centrum (MPC) preto zorganizovalo exkurziu pre učiteľov základných a stredných škôl do Múzea Holokaustu v Seredi.

Účastníkov privítal riaditeľ múzea Martin Korčok, ktorý zúčastneným objasnil vznik múzea, jeho význam a odkaz pre dnešnú dobu. Ďalej informoval o činnosti múzea v oblasti osvety a vzdelávania. Následne si mohla dvadsiatka účastníkov pozrieť a vypočuť prehliadku jednotlivých budov s dobovými exponátmi, „apelplatzu“ a transportného vagóna. Dozvedeli sa aj o historických dobových udalostiach spolu s faktami, ktoré zasiahli život židovskej komunity v rokoch 1938-1945.

V období druhej svetovej vojny boli v Seredi, v Novákoch a vo Vyhniach vybudované pracovné a koncentračné tábory pre Židov, odkiaľ boli vypravované deportačné vlaky na územia okupované nacistami. Väčšina deportovaných Židov sa už naspäť nikdy nevrátila. Objekty v Novákoch a Vyhniach sa nezachovali. Tábor v Seredi je preto jediným autentickým táborom z obdobia druhej svetovej vojny na území Slovenskej republiky. V rámci vzdelávania má múzeum pripravených 11 vzdelávacích programov a CD s autentickými nahrávkami tých, ktorí prežili deportácie z bývalého pracovného a koncentračného tábora v Seredi.

„V porovnaní s návštevou koncentračného tábora v Osvienčime je v Seredi možnosť viac sa vcítiť do života ľudí, ktorí žili na Slovensku a byť na autentickom mieste, odkiaľ ich vyvážali na istú smrť,“ vyjadrila sa Zuzana Macková zo Strednej zdravotnej školy v Skalici. Takýmto zážitkovým učením dokáže dnešná generácia pochopiť, kam až môže dospieť nenávisť.

S múzeom holokaustu Metodicko-pedagogické centrum zorganizovalo takúto spoluprácu prvýkrát. „Návštevu múzea odporúčame učiteľom základných a stredných škôl. Je dôležité, aby so svojimi žiakmi prišli do autentických priestorov, a tak získali a doplnili si informácie z obdobia rokov 1938 až 1945, o živote židovskej komunity so zreteľom na obdobie holokaustu,“ vyjadrila sa riaditeľka regionálneho pracoviska MPC Trenčín Adriana Lančaričová.

Exkurzia účastníkov zaujala. Už dnes je isté, že múzeum navštívia v blízkej budúcnosti spoločne so svojimi žiakmi. O expozíciu múzea je veľký záujem, preto si priamo na mieste dohodli termíny návštev pre žiakov svojej školy.

Lucia Maková

ŠIOV: Odbornému vzdelávaniu pomôže aj zapojenie základných škôl

Pri odbornom vzdelávaní žiakov pre reálne potreby trhu práce by do spojenia a spolupráce medzi strednými školami a zamestnávateľmi mali byť zahrnuté aj základné školy. Pomôcť v tomto smere má metodika vyvinutá v rámci projektu, ktorý koordinuje Štátny inštitút odborného vzdelávania (ŠIOV).

"Nestačí, keď komunikuje len stredná škola so zamestnávateľom alebo stredná škola so základnou školou. Najefektívnejšie bude, keď všetky tri subjekty budú vystupovať, spolupracovať a navrhovať si aktivity po celý rok spoločne. V tejto metodike je zahrnuté, ako zvoliť koordinátorov za jednotlivé oblasti, ako si presne určiť kompetencie a ako usmerňovať spoluprácu, aby sme dosiahli spoločný cieľ," uviedla Marcela Kulifajová zo ŠIOV počas workshopu v Hotelovej akadémii v Košiciach, ktorý sa konal 26. októbra.

V prebiehajúcom švajčiarsko-slovenskom projekte Odborné vzdelávanie a príprava pôsobí Kulifajová ako projektová manažérka. Viacročný projekt prenáša prvky fungovania odborného vzdelávania a prípravy vo Švajčiarsku na Slovensko vo vybraných učebných odboroch a školách vrátane košickej Hotelovej akadémie. Workshop, ktorý sa koná v rámci Dňa otvorených dverí v tejto škole, je určený pre všetkých aktérov vstupujúcich do odborného vzdelávania a prípravy. "Ide o zástupcov základných škôl, stredných odborných škôl a zamestnávateľov, ale hovoríme o nevyhnutnosti, aby sa do toho procesu zapojili aj zriaďovatelia škôl, čiže za základné školy mesto a za stredné školy VÚC, a pomáhali koordinovať tieto činnosti," konštatovala Kulifajová.

Do projektu, ktorý sa začal v roku 2012 a končí v marci 2017, je v súčasnosti zapojených 20 stredných odborných škôl z celého Slovenska. V Košickom kraji je to okrem hotelovej akadémie aj Stredná odborná škola (SOŠ) v Pribeníku. Cieľom snáh má byť žiak s kvalifikovanou a dostatočnou prípravou pre prax.

Deň otvorených dverí v košickej Hotelovej akadémii je spojený s prezentáciou a ochutnávkou špecialít pripravených jej žiakmi. Škola ponúka študijné odbory hotelová akadémia, kuchár, čašník, servírka, pracovník marketingu, pekár či cukrár. "Chceme predstaviť žiakom základných škôl, učiteľskej aj širokej verejnosti to, čo ponúkame. Chceme sa pochváliť tým, čo dokázali naši žiaci a ukázať, aké máme možnosti a aké uplatnenie nájdu naši absolventi na trhu práce," priblížil pre TASR riaditeľ školy Radko Rakušan.

Ilustračné foto, zdroj: TASR/Martin Baumann

Zdroj: TASR

Metodicko-pedagogické centrum „žije“ bojom proti extrémizmu

Prvý kontakt s extrémizmom majú už žiaci základných a stredných škôl. Práve pre učiteľov i vychovávateľov pôsobiacich v tejto oblasti Metodicko-pedagogické centrum pravidelne organizuje odborné semináre, o ktoré je v každom regióne veľký záujem. Extrémizmus pokrýva mnoho tém, ako napríklad multikulturalizmus či šikanovanie. **V MPC sa hovorilo nielen o nich.**

V regionálnom pracovisku MPC Nitra bola téma extrémizmu predstavená 52 účastníkom cez multikulturálnu a globálnu výchovu. O problematike prednášali Paul Kindji za Iniciatívu Kvety demokracie a zástupkyňa Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Nitre Miroslava Bírová. Každý z prizvaných expertov sprostredkoval informácie zo svojej perspektívy, účastníci mohli reflektovať pohľad policajta, sociálneho pedagóga, učiteľa geografie a etiky a výstup žiakov strednej školy z predmetu spoločenská komunikácia. Odborný seminár bol pripravený podľa Komenského zásady názornosti, a to tak, že účastníci mohli rozmanitosť vnímať všetkými zmyslami. Sprievodným hudobným koloritom boli piesne Boba Dylana, čerstvého laureáta Nobelovej ceny za literatúru za rok 2016. Taktiež mohli ochutnávať pripravené chuťovky zo sýrskej, čínskej, židovskej a indickej kuchyne. Atmosféru podujatia dokreslila aj výstava fotografií s rovnakou témou seminára - Extrémizmus.

„Pozitívum vidím v možnostiach získať informácie o téme, ktorá je v súčasnosti na základných školách prezentovaná len veľmi minimálne. Najviac ma zaujal príspevok pani Miroslavy Bírovej z CPPPaP v Nitre, nakoľko odprezentovala metodickú príručku, materiály a program, s ktorými som doteraz nemala možnosť sa oboznámiť,“ s nadšením okomentovala podujatie Soňa Moriczová zo ZŠ Nábrežná v Nových Zámkoch.

Spolupráca s políciou

Na všetkých seminároch o extrémizme MPC spolupracuje s odborom extrémizmu a divákcekho násilia Prezídia policajného zboru. Jeho zástupcovia priblížia účastníkom seminára, čo je extrémizmus, ako vznikol, jeho znakya niektoré skryté symboly pravicového i ľavicového extrémizmu. Upozorňujú na militantné skupiny mládeže, ktoré sú evidované od roku 2014 v Slovenskej republike a poukazujú na šírenie tohto javu v celej Európe.

V Bratislave aj šikanovanie

Regionálne pracovisko MPC Bratislava zorganizovalo niekoľko seminárov zameraných na tému extrémizmu nielen pre učiteľov a vedúcich pedagogických pracovníkov, ale aj pre vychovávateľov v školách, detských domovoch či reedukačných centrách. Diskutovalo sa o extrémizme, radikalizácii, šikanovaní v školách a o domácom násilí. Učitelia potvrdili, že so šikanovaním na školách sa často stretávajú. Téma domáce násilie mnohokrát odzrkadľuje správanie, ktoré deti zažívajú doma. Podľa tohto vzorca sa správajú aj žiaci v škole, a tak sa môžu dostať až do nápravného zariadenia. Keď sú doma každodennými svedkami ubližovania či násilia, často krát je pre nich takéto správanie prirodzené aj medzi spolužiakmi. Ide o tému, ktorou je potrebné sa vážne zaoberať.

Dôležitá je tolerancia

O extrémizme sa hovorilo aj v Komárne. Seminár usporiadalo detašované pracovisko MPC v Komárne. Prednášajúca Terézia Strédl z Univerzity J. Selyeho v Komárne priblížila tému z viacerých aspektov. Poukázala na dôležitosť tolerancie v dnešnom svete.Ján Makovník zo Základnej školy J. A. Komenského v Komárne vysvetlil, ako v praxi pomocou interaktívnej hry zaviesť multikultúrnu výchovu v triede. Menší žiaci prostredníctvom hry lepšie pochopia život iných kultúr, zvykov a tým je možné predísť následným prejavom neznášanlivosti aj do budúcnosti.

Metodicko-pedagogické centrum aktuálne ponúka niekoľko programov s tematikou multikulturalizmu, ľudských práv či občianskej náuky. Priamo extrémizmu sa dotýka najnovší vzdelávací program s názvom Rozvoj kompetencií pedagogického zamestnanca v oblasti prevencie proti prejavom extrémizmu. MPC taktiež realizuje semináre k tematike radikalizácie a extrémizmu postupne na všetkých svojich regionálnych pracoviskách. V najbližších mesiacoch budú semináre organizovať regionálne pracoviská v Trenčíne a Žiline.

Lucia Maková

Ministerstvo pôdohospodárstva spustilo výzvu na škôlky

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka spustilo výzvu na zvýšenie kapacít materských škôl. Rezort na tento účel vyčlenil 79,8 milióna eur. Ako na tlačovej besede 3. novembra povedala ministerka pôdohospodárstva Gabriela Matečná, pre škôlkarov pribudnú tisíce miest.

Prostriedky v novej výzve budú slúžiť na výstavbu nových objektov materských škôl, rozširovanie kapacít existujúcich objektov, stavebno-technické úpravy, obstaranie materiálno-technického vybavenia či zvyšovanie energetickej hospodárnosti budov. Ministerstvo pôdohospodárstva podľa Matečnej v poslednom čase odložilo spustenie viacerých výziev a rozhodlo sa ich prehodnotiť. Cieľom bolo lepšie nastavenie parametrov tak, aby spĺňali požiadavky regiónov a boli v súlade so strategickými dokumentmi regionálneho rozvoja. "Po prvýkrát v histórii sú krajské mestá zahrnuté do implementácie a budú participovať na výbere a hodnotení projektov v súlade s definovanou stratégiou," spresnila Matečná s tým, že po výzve na materské školy budú v rámci Integrovaného regionálneho operačného programu (IROP) nasledovať aj výzvy zamerané na regionálne cesty, verejnú osobnú dopravu, stredné školy, cyklotrasy, základné školy a sociálne veci.

Dvojkolový výber

Generálny riaditeľ sekcie programov regionálneho rozvoja Marek Mitošinka uviedol, že súčasťou výzvy na rozširovanie kapacít materských škôl bude dvojkolový výber. V prvom kole pritom budú záujemcovia predkladať iba projektové zámery, ktoré sú jednoduchšie. V rámci tohto kola chcú do dvoch mesiacov vyselektovať najpotenciálnejšie projekty. Následne bude druhé kolo na predkladanie žiadostí o nenávratné finančné prostriedky. Konkrétne podporené projekty by mali byť podľa neho známe v apríli. Presný počet vytvorených miest pre škôlkarov a pre učiteľky nechcel spresniť. Závisí to podľa neho od charakteru projektov či od toho, ako finančne náročné projekty budú.

Procesy implementácie integrovaného operačného programu víta aj Združenie miest a obcí Slovenska (ZMOS). "Kým v lete tohto roku sa čerpanie v rámci IROP javilo ako ohrozené, dnes je na svete prvá dôležitá výzva, navyše v prioritnej oblasti, akou sú materské školy," komentoval výzvu výkonný podpredseda ZMOS Milan Muška.

Ilustračné foto, zdroj: TASR/Eduard Fašung

Agrorezort ako riadiaci orgán Integrovaného regionálneho operačného programu vydal výzvu s rovnakým zameraním už v januári, no musel ju zrušiť. Ako informoval Mitošinka, výzva mala okrem iných aj zásadný problém v kompetenčnom rámci medzi riadiacim orgánom a krajskými mestami pri výbere projektov. Tento rámec nebol exaktne daný a nebolo jasné, ako naplniť európsku legislatívu pri udeľovaní kompetencií krajským mestám.

Cieľom Integrovaného regionálneho operačného programu je prispieť k zlepšeniu kvality života a zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb regiónov, miest a obcí. V integrovanom regionálnom operačnom programe je pritom vyčlenených 1,3 miliardy eur na sedemročné obdobie.

Zdroj: SITA

ŠIOV chce jednoduchší prístup škôl na trh

Štátny inštitút odborného vzdelávania na všetkých stredných odborných školách spúšťa prieskum, v rámci ktorého mapuje záujem škôl zúčastniť sa dodávania procesov zvýhodnených verejných obstarávaní. Výsledkom má byť jednoduchší prístup škôl na trh. Do praxe tak chcú priniesť možnosti, ktoré majú školy v rámci výnimky zo zákona o verejnom obstarávaní. Ide o dodanie tovaru, stavebné práce alebo poskytnutie služby, ktorých odberateľom je verejný obstarávateľ a dodávateľom stredná odborná škola. Tovar, stavebné práce alebo služby musia byť zabezpečované žiakmi strednej odbornej školy v rámci praktického vyučovania. Uviedol to riaditeľ Štátneho inštitútu odborného vzdelávania Michal Bartók.

Ilustračné foto, zdroj: TASR/Lukáš Grinaj

Ambíciou inštitútu je vytvoriť webový portál www.skolaprevas.sk. Ako informoval manažér publicity Štátneho inštitútu odborného vzdelávania Michal Kaliňák, obsahovať bude zoznam stredných odborných škôl, ktorých žiaci už dnes svojimi zručnosťami môžu konkurovať firmám poskytujúcim svoje tovary a služby.

Na základe informácií z prieskumu bude ŠIOV ďalej komunikovať so školami, ktoré prejavia záujem aktívne ponúkať svoje tovary a služby. "Záverom bude zverejnenie širokej palety a pestrej ponuky produktov stredných odborných škôl na našom portáli, čo im vytvorí nové vyhliadky na rast a prosperitu," uzatvára Bartók.

Výnimka zo zákona o verejnom obstarávaní vytvára možnosti podpory viaczdrojového financovania stredoškolského odborného vzdelávania a zároveň umožňuje získavanie praxe pre žiakov stredných odborných škôl počas ich praktického vyučovania v školách. Aktivitu uskutočňujú vďaka podpore projektu Podporme remeslá, ktorý financujú v rámci Švajčiarskeho finančného mechanizmu.

Zber údajov zo škôl zabezpečujú regionálni pracovníci Štátneho inštitútu odborného vzdelávania. Záujem stredných odborných škôl o túto formu spolupráce ako aj ich postoje plánujú vyhodnotiť do konca novembra.

Zdroj: SITA

ŠIOV
štátny inštitút odborného vzdelávania

Rok čitateľskej gramotnosti v práci MPC

O téme čitateľská gramotnosť, jej plánovaní a realizovaní v edukačnej realite už pedagógovia všetkých úrovní regionálneho školstva odborne debatujú, inovujú ju či učia iných pedagógov už nejaké to obdobie. A takpovediac denne. Metodicko-pedagogické centrum v uvedenej oblasti nie je žiadnym nováčikom. jJe významným „hráčom" v aréne, kde sme z pohľadu pedagogických či odborných zamestnancov porazenými už zopár rokov, nekompromisne odmeraní medzinárodnými meraniami PIRLS, PISA. A fakty, čísla ich meraní z rokov 2009 a 2012 hovoria veľmi jasnou rečou o prepade miery čitateľských zručností, kompetencií našich 10 a 15-ročných žiakov, ktoré sú existenčnými, základnými kompetenciami pre život.

Pre zlepšenie aktuálne nelichotivej situácie poskytujeme pedagógom podporné aktivity formou odborných metodických seminárov, otvorených hodín či kvalitnými akreditovanými vzdelávacími programami na všetkých pracoviskách MPC.

Regionálne pracovisko MPC Nitra 26. októbra 2016 zrealizovalo odborný seminár Metódy a čitateľské stratégie podporujúce aktívne učenie sa žiakov. Seminárom umožnili kolegyniam z regionálnych stredných škôl rôzneho typu získať nové informácie, poznatky o téme formou prednášky, následnej debaty a analýzy východiskových podnetov čítania s porozumením i mentálnych stratégií súvisiacich s porozumením textu.

Pri plánovaní úloh učiteľ uvažuje o tom, ktoré úlohy k naplánovaným prvkom učiva potrebuje žiak riešiť, aby danému učivu aj prostredníctvom práce s textom porozumel a osvojil si ho. V skromnej časovej dotácii semináru boli kolegyne, učiteľky rôznych vyučovacích predmetov, oboznámené s rôznymi druhmi úloh precvičujúcich čítanie s porozumením. Ďalej účastníci analyzovali procesy porozumenia v práci s konkrétnym textom projektovaným ako učebným textom, ktoré musí erudovaný pedagóg citlivo vyhodnotiť, identifikovať ich v práci so žiakom a textom v intencii k rôznym špecifickým cieľom vyučovania. Rôznorodosť vzdelávacích oblastí, v ktorých je čitateľská gramotnosť prítomná, je jasným indikátorom jej nadpredmetovosti. Požiadavkou, ktorá vyplýva z charakteristiky čitateľskej gramotnosti, je zaradiť do práce s textom úlohy na vyhľadávanie informácií, vyvodzovanie záverov, interpretáciu myšlienok a informácií či hodnotenie obsahu.

Metodický seminár je jedným z viacerých priebežne realizovaných stretnutí v každom regionálnom pracovisku MPC nielen v aktuálne plynúcom školskom roku 2016/2017, Roku čitateľskej gramotnosti, ale i v predchádzajúcich školských rokoch. Na regionálnom pracovisku MPC v Trenčíne sa problematike venovali formou metodického seminára Čitateľská gramotnosť vo vyučovaní anglického jazyka spojenom s otvorenou hodinou v anglickom jazyku. Pripravuje sa i bratislavský seminár zameraný na rozšírenie profesijných kompetencií učiteľov v oblasti v oblasti práce s textom v predmete slovenský jazyk a literatúra. Metodické semináre MPC súčasťou východísk čitateľskej gramotnosti v praxi profesionála s nadpredmetovým presahom.

Metodicko-pedagogické centrum ponúka kvalitné akreditované vzdelávacie programy kontinuálneho vzdelávania, ktoré sú projektované pre pedagogických zamestnancov predprimárneho vzdelávania a predčitateľskej gramotnosti pre učiteľov primárneho i nižšieho stredného vzdelávania i pre kategóriu učiteľ strednej školy. Programy MPC sú konštantne realizované od roku 2011. Priebežne sú aktualizované, prepracovávané v súlade s požiadavkami aktuálnej edukačnej reality i Národnou stratégiou zvyšovania úrovne a kontinuálneho rozvíjania čitateľskej gramotnosti. Metodicko-pedagogické centrum je jedným zo strategických partnerov, ktorí vstupujú do spolupráce v oblasti vzdelávania a procesu implementácie stratégie zvyšovania úrovne a kontinuálneho rozvíjania čitateľskej gramotnosti nielen už realizovanými aktivitami, ale svojou súčinnosťou v spolupráci s kolegami z edukačnej praxe a ďalšími partnermi.

Pedagógovia môžu komfortne kedykoľvek siahnuť po kvalitných odborných publikáciách, učebných zdrojoch, ktoré sú voľne prístupné na našom webovom sídle MPC - http://www.mpc-edu.sk/aktuality/rok-citatelskej-gramotnosti.

Príklad práce s textom pre učiteľov
(vybraté z http://www.mpc-edu.sk/library/files/bacova_onuskova_rozvoj_cg.pdf)
Čitateľská stratégia Príčiny a dôsledky
Spracovaná na základe čitateľskej stratégie:

Ak žiaci pracujú s vecným textom, ktorý analyzuje určité udalosti, poukazuje na súvislosti javov, príčiny, dôsledky.

1. Náhľad pred čítaním textu - Vždy prezrite všetky strany, ktoré máte čítať pred tým, ako začnete čítať. - Zamerajte sa najskôr na nadpisy a podnadpisy. - Tiež sa zamerajte na slová vytlačené hrubými písmenami alebo uvedené v úvodzovkách.

2. Zapíšte si hlavné myšlienky

3. Vysvetlite význam neznámych slov z hlavných myšlienok

4. Prečítajte text

5. Zvýraznite dôležité, kľúčové informácie z textu na základe toho, aký cieľ čítaním textu sledujete –nikdy nezvýrazňujte všetko, nebudete tak schopní podchytiť najdôležitejšie, kľúčové informácie. Odporúčame zvýrazniť okolo 20 % textu.

6. Preskúmajte, či medzi myšlienkami v texte existujú vzťahy - majte na mysli kľúčovú myšlienku textu, uvedomte si, ako je konkrétna informáciaprepojená s inými informáciami týkajúcimi sa tejto témy, zamyslite sa, čo ste o tejto téme už v minulosti čítali.

7. Graficky naznačte vzťahy medzi myšlienkami v texte - použite grafické pomôcky na zobrazenie vzťahov, príčin a dôsledkov. Napríklad šípkami vedúcimi od príčin k dôsledkom v texte.

8. Diskutujte o vzťahoch slov a slovných spojeniach, o príčinách a dôsledkoch javov v texte

Mária Pappová
riaditeľka Regionálneho pracoviska MPC Nitra

Kozmix – zábavný časopis pre zvedavé deti a veľká pomôcka pre učiteľa

Učitelia na prvom stupni stoja každý deň pred ťažkou úlohou. Musia ponúknuť svojim žiakom vzdelávanie, ktoré ich zaujme, motivuje a samozrejme aj naučí niečo nové. Učitelia venujú veľkú časť svojho voľného času príprave práve takých vzdelávacích aktivít so spomenutými atribútmi. Preto sú pre pedagóga veľkou pomocou materiály, ktoré mu prípravu na vyučovanie uľahčia. Časopis Kozmix je takouto pomôckou, pretože je vyváženým mixom zábavy a vzdelávania. Učiteľom ušetrí čas na prípravu do školy a čo je dôležitejšie – pomôže motivovať žiakov. Aký je jeho obsah?

Pre žiakov je zaujímavé napríklad postupné predstavovanie jednotlivých postavičiek, ktoré ich sprevádzajú aj na vzdelávacom portáli Kozmix.sk. Každá z nich má jedinečnú osobnosť a spôsob komunikácie. Napríklad Wander je skúsený cestovateľ, ktorý pozná svet, jazyky a základy slušného správania. Hedka je hlavička na všetko - vyrieši každý problém, alebo sa o to aspoň pokúsi. Selfi je kamarátka s najmodernejšími technológiami, žije na sociálnych sieťach, ale pozná ich riziká - učí deti využívať technológie zmysluplne. Spomínané tri postavičky, spolu s ostatnými piatimi, sprevádzajú žiaka v celom časopise.

Ústredným hrdinom je milý mimozemšťan Kozmix, ktorý nedopatrením stroskotal na našej planéte. Vďaka svojim siedmim novým kamarátom však nie je stratený v cudzom svete. Jeho noví priatelia sú mu sprievodcami a zároveň ho učia o všetkom, čo je na Zemi iné ako na Kozmixovej domovskej planéte. Tento príbeh dotvára atmosféru celému časopisu rovnako ako aj vzdelávaciemu portálu.

Časopis obsahuje aj množstvo voľnočasových aktivít vo forme doplňovačiek, vystrihovačiek a dokonca aj receptov na chutnú desiatu.

Čítanie s porozumením

Autori venovali pozornosť aj kompetencii čítania s porozumením v piatich tematicky zameraných textoch. Každá téma hracích kariet Vesmír, Zem, Slovensko, Škola a Domov je doplnená o text určený na precvičovanie kompetencie čítať s porozumením. Žiaci postupne prechádzajú zaujímavými informáciami o vesmírnych telesách, pracujú s mapou našej planéty či precestujú veľké mestá Slovenska. K jednotlivým textom nepristupujú pasívne, aktivity sú zamerané na predcvičovanie prostredníctvom metódy INSERT. Ide o učebný postup, ktorý pomáha žiakom zostať pri čítaní aktívnym a efektívne prepojiť proces čítania a myslenia. Do obsahu patrí aj rozhovor so speváckou hviezdou Máriou Čírovou, ktorej koncert je prvou cenou v Hviezdnej súťaži.

Hviezdna súťaž s Kozmixom

Časopis obsahuje hracie karty, ktoré sú súčasťou Hviezdnej súťaže s Kozmixom. Princíp súťaže je jednoduchý – hracie karty sú tematicky zamerané na vesmír, planétu Zem, Slovensko, domov a školu. Učiteľ zadáva žiakom úlohy cez vzdelávací portál Kozmix.sk. V úlohe je obsiahnutý aj vzdelávací materiál (lekcia) z portálu, pričom za jej úspešné vyriešenie učiteľ odmení deti nálepkami, ktoré si lepia na hracie karty. Prostredníctvom vzdelávacích aktivít v časopise sa žiak hlbšie oboznámi s témami Vesmír, Zem, Slovensko, Domov a Škola. Okrem textov na zlepšenie čítania s porozumením si žiak zlepší svoj postreh, pamäť, pozornosť, pomocou hlavolamov a rébusov si precvičí logické myslenie a v úlohách zameraných na výtvarnú výchovu a pracovné vyučovanie si zlepší svoje motorické zručnosti. Hracie karty prepojené na vzdelávací portál Kozmix sú jedným z ďalších spôsobov ako motivovať žiaka k rozširovaniu svojho poznania. A samozrejme, po vyplnení a odoslaní karty môže žiak aj učiteľ získať hodnotné ceny.

Učitelia, ktorí s časopisom učili, si pochvaľovali najmä zvýšenú motiváciu žiakov pri riešení úloh na vzdelávacom portáli. Hra je vo veku žiakov prvého stupňa prirodzenou aktivitou a jej spojenie so vzdelávacími aktivitami sa ukázalo ako vhodný prostriedok pre ich motiváciu.

Učitelia zapojení do projektu Moja prvá škola si môžu časopis objednať na adrese www.mojaprvaskola.sk. Cena jedného časopisu je 2 Eurá.

Milan Kisztner

Prvostupniari, inšpirujte sa metodickou príručkou Moja prvá škola

Inovácie v oblasti vzdelávania sú nevyhnutné k tomu, aby z prostredia našich škôl vychádzali mladí ľudia, ktorí sa budú ďalej rozvíjať a nájdu si zmysluplné uplatnenie. K tomu sú však, okrem iného, potrebné aj moderné vzdelávacie materiály pre pedagógov, vrátane tých na 1. stupni základných škôl, kde ich je kritický nedostatok.

Zaplniť aspoň čiastočne túto medzeru, inšpirovať učiteľov a predstaviť im najnovšie trendy vo vzdelávaní, ale súčasne im sprístupniť moderné učebné materiály v súlade so ŠVP je cieľom projektu Moja prvá škola neziskovej organizácie EDULAB. Projekt sa stretol s obrovským záujmom škôl aj pedagógov. Stále sú však školy, ktoré sa do projektu z rôznych dôvodov nezapojili, takže ich pedagógovia nemajú možnosť získať a používať modernú metodickú príručku Moja prvá škola a inšpirovať sa ňou na vyučovaní. Tým pádom nemajú prístup na portál Kozmix.sk a nemajú možnosť zapojiť sa do ďalších aktivít projektu.

V snahe sprístupniť aj týmto pedagógom aspoň časť obsahu pre využitie vo výučbe, EDULAB v spolupráci s Učiteľskými novinami prinesie postupne ukážky tém a aktivít použiteľných na rôznych predmetoch 1. stupňa základnej školy.

3. diel: Matematika / Sčítanie a odčítanie prirodzených čísel v číselnom obore do 100 / 2. ročník / Aktivity: Rybky, strana 55.

Sčítanie prirodzených čísiel spamäti aj písomne je nosným tematickým celkom Matematiky 2. ročníka. Na rôznych úlohách si žiak v téme „Obchodníci“ upevní základný algoritmus sčítania, naučí sa využívať komutatívnosť sčítania a riešiť jednoduché rovnice v obore do 100. Netradičné aktivity v podobe využitia foriem obrátenenej hodiny, gamifikácie a storytellingu zabezpečujú udržanie stálej pozornosti žiaka a hravé precvičovanie algoritmu sčítania. Aktivita „Rybky“ je zameraná na sčítavanie dvojciferných čísel v tímovej aktivite so zapojením digitálnych materiálov. Žiaci riešia úlohu v skupinách. V každej skupine je tablet alebo počítač, na ktorom sledujú krátke video vysvetľujúce sčítanie dvojciferných čísel na príklade rybiek. S pomocou ďalších pomôcok, ako napríklad štvorčekový papier, alebo hracia plocha k hre „Človeče, nehnevaj sa“, si vzájomne vysvetľujú základné princípy sčítania čísiel. Po tom, ako všetci členovia skupiny vysvetlia, ako sčítaniu rozumejú, riešia individuálne úlohy z cvičení nasledujúcich po videu.

V tejto aktivite si žiaci okrem matematických kompetencií osvojujú aj iné zručnosti. V skupine sa učia počúvať jeden druhého, vzájomne si niečo vysvetľujú a spoločne riešia problém. Prostredníctvom rovesníckeho učenia – keď si vzájomne vysvetľujú princíp sčítania, zisťujú, že najlepšie porozumieme novým veciam až vtedy, ak ich dokážeme niekomu vysvetliť. Aktivita vhodne kombinuje vyučovanie s digitálnymi technológiami, pretože žiaci sú smerovaní k tímovej práci v kombinácii s inými aktivitami (práca s papierom, hrou). Je to príklad vyučovania s modernými technológiami, ktoré nie sú použité samoúčelne, ale na dosiahnutie konkrétnych vzdelávacích cieľov. Odkazy na digitálny vzdelávací obsah na portáli Kozmix.sk sú uvedené vo forme kódov pod náhľadovými obrázkami. Po ich zadaní do vyhľadávacieho riadku sa automaticky zobrazí daný vzdelávací materiál.

Aktivitu „Rybky“ nájdete spolu s viac ako 500 ďalšími inšpiratívnymi príkladmi v metodickej príručke Moja prvá škola, ktorá je súčasťou rovnomenného projektu. Na stránke www.mojaprvaskola.sk nájdete všetky informácie o projekte a ukážku metodickej príručky na stiahnutie.

Aktivita 3: Rybky

Ciele aktivity: naučiť sa písomne sčítať dvojciferné čísla s prechodom cez desiatku **Metódy a formy:** práca s DVO, obrátená hodina, tímová spolupráca, samostatná práca **Didaktické prostriedky:** DVO z portálu Kozmix, tablety, počítadlo, číselný pás s panáčikmi z Človeče, nehnevaj sa alebo číselný chodník, štvorčekový papier **Kľúčové pojmy:** sčítanie, desiatky, jednotky, prechod cez desiatku, písomné sčítanie

Postup: Žiaci sú rozdelení do skupín po troch. Každá skupina má k dispozícii tablet, počítadlo, štvorčekový papier, číselný pás s panáčikom z Človeče, nehnevaj sa.

Žiaci pracujú s tabletom, na ktorom si spustia stránku Akvárium z DVO z portálu Kozmix (lekcia Písomné sčítanie dvojciferných čísel s prechodom cez desiatku).
Akvárium (3/8): KÓD 170025

Po pozretí videa si navzájom vysvetľujú, ako sa písomne sčítajú dvojciferné čísla. Pomáhajú si modelovaním na počítadle, číselnom páse alebo číselnom chodníku, vyfarbovaním na štvorčekovom papieri. Keď skupina usúdi, že už všetci traja jej členovia vedia, ako sa písomne sčítajú dvojciferné čísla, dostane každý žiak tablet a rieši na ňom úlohy z DVO z portálu Kozmix (lekcia Písomné sčítanie dvojciferných čísel s prechodom cez desiatku).
Zisti súčet (5/8): KÓD 170025

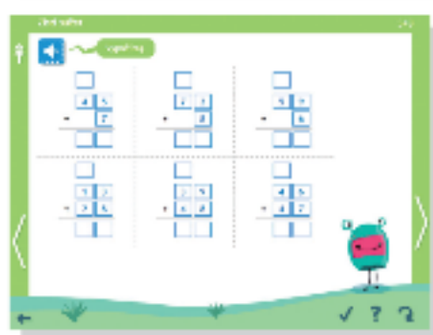

Alternatíva: V prípade, že učiteľ nemá k dispozícii tablety, môže záverečné cvičenie realizovať formou pracovných listov.

práca s DVO

obrátená hodina

tímová spolupráca

Dnešní absolventi sú sebavedomí, chceli

Absolventi stredných škôl a univerzít to na Slovensku s hľadaním práce stále nemajú vôbec jednoduché. Nájsť si po škole dobrú prácu je snom každého uchádzača, avšak nie všetci majú tú možnosť alebo šťastie. A ako sú na tom zamestnávatelia? Sú v situácii, keď si môžu vyberať?

Keď sme si porovnali možnosti absolventov pred niekoľkými rokmi, zistili sme, že na trhu práce majú otvorených viac dverí ako kedysi. Firmy sú ochotné zamestnať aj menej kvalifikovaného človeka, nároky a požiadavky zamestnávateľov sa znižujú. Aká je teda momentálne situácia na pracovnom trhu u nás? Akí sú absolventi a aké majú nároky pri hľadaní nového zamestnania? Oslovili sme odborníčku z Profesia spol. s r.o., aby sme mali tie najrelevantnejšie informácie.

Situácia s absolventmi sa za posledných pár rokov zmenila. Dôsledkom zmien je aj nižšia nezamestnanosť a s ňou spojený úbytok uchádzačov o prácu. „Vývoj pracovného trhu na Slovensku praje aj mladým ľuďom hľadajúcim uplatnenie, a tiež absolventom. V dôsledku poklesu nezamestnanosti majú zamestnávatelia k dispozícii nižší počet kandidátov uchádzajúcich sa o ich pracovné miesta. Na pracovnom trhu dochádza zo strany zamestnávateľov k znižovaniu požiadaviek na uchádzačov, ktorí sú ochotní prijať aj menej skúsených ľudí a absolventov," tvrdí Katarína Tešla, PR manažérka Profesia spol. s r.o.

Školy vychovávajú sebavedomých študentov

Zistili sme, že slovenským študentom sebavedomie nechýba. Majú záujem o profesionálny rast, zaujímajú sa o benefity a výhody, ktoré im zamestnávateľ môže poskytnúť a pri otázke platu sa neostýchajú. Čím to je spôsobené, že sa situácia otočila? „Oproti predchádzajúcej generácii došlo k výraznej zmene aj čo sa týka ľudí vstupujúcich na trh práce. Dnešní mladí ľudia sú sebavedomí, chceli by čo najrýchlejšie rásť a rozvíjať sa, ale s tým súvisia aj rozdielne nároky. Pri očakávaných platoch platí priama úmera, že čím človek dosiahol vyššie vzdelanie, očakáva, že bude viac zarábať," hovorí zo skúsenosti Katarína Tešla.

Mladým nerobí problém požiadať o určité podmienky. Budúci zamestnávatelia budú pravdepodobne zohľadňovať rastúce požiadavky absolventov. „Absolventi, ktorí vstupujú na trh práce vyžadujú od zamestnávateľa benefity, flexibilitu a neboja sa diskutovať o otázke platu. V porovnaní s predošlou generáciou absolventov tak došlo k výraznému posunu, preto je aj na zamestnávateľoch, ako tieto zmeny zohľadnia a ako prilákajú mladých ľudí práve do svojich firiem," pokračuje v porovnávaní Katarína Tešla.

Absolventom záleží aj na ich súkromnom živote, je pre nich dôležitý voľný čas. Dnes už je napríklad bežné, že firmy vo svojich inzerátoch ponúkajú ako benefit prácu z domu alebo voľnú pracovnú dobu. „Ide o generáciu, ktorá by chcela dostatok voľného času a snaží sa v čo najväčšej miere udržiavať work-life balance. V otázke benefitov preto veľkú rolu zohráva práve možnosť práce z domu alebo flexibilná pracovná doba," dodáva Katarína Tešla.

Ilustračné foto, zdroj: TASR/Martin Baumann

Prečo majú súčasní mladí ľudia väčšie platové očakávania, ako môžu reálne od budúceho zamestnávateľa dostať?

„Ide o novú generáciu ľudí, ktorá vstupuje na pracovný trh a v porovnaní s predchádzajúcimi generáciami má rozdielne očakávania od pracovného života, platu i zamestnávateľa. Mladí ľudia sú flexibilnejší, ochotnejší za prácou vycestovať v rámci Slovenska, ale aj do zahraničia a ovládajú cudzie jazyky, čo im otvára dvere do sveta. Ak neodchádzajú do zahraničia, ale ostávajú pracovať na Slovensku, očakávajú že budú zarábať viac," odpovedá Katarína Tešla.

Čím si vysvetľujete fakt, že mladí ľudia v konkrétnych krajoch - Bratislavský, Košický a Trnavský - očakávajú lepší zárobok ako ich rovesníci v ostatných krajoch Slovenska?

„Vo väčších mestách ako je Bratislava či Košice je viac pracovných príležitostí, sústreďujú sa tu najmä veľké firmy a nadnárodné spoločnosti napríklad z oblasti IT, bankovníctva a podobne. Prirodzene tieto mestá poskytujú aj vyššie platené príležitosti. Na západnom Slovensku je zase vysoká zamestnanosť, oveľa viac pracovných príležitostí a tým pádom sa ani ľudia neobávajú prácu meniť, prípadne mladí ľudia viac fluktuujú, skúšajú aká práca a zamestnávateľ im vyhovuje najviac. Absolventi hľadajúci si prácu v takýchto mestách sú preto sebavedomejší a neboja sa vypýtať si vyšší plat," uzatvára Katarína Tešla.

Aká je dnešná generácia absolventov oproti tej predošlej?

Pozreli sme sa na dnešnú generáciu a zistili sme, že technológie a jazykové možnosti vo veľkej miere ovplyvňuje ich správanie. Do určitej miery ju ovplyvňuje aj možnosť vycestovať za prácou v zahraničí, rôzne študijné a výmenné pobyty v cudzine v rámci vysokoškolského štúdia a tým aj skúsenosti, ktoré si odtiaľ prinášajú.

Podľa Profesie má každá generácia svoje typické črty, ktoré ju charakterizujú. Ľudia vstupujúci na trh práce by chceli čo najrýchlejšie rásť a rozvíjať sa, ale s tým súvisia aj rozdielne nároky. Dnešní mladí ľudia sú technologicky zdatnejší, a pred manuálnou prácou by sa z hľadiska perspektívy chceli vypracovať skôr na manažérske pozície. Absolventi, ktorí prichádzajú na trh práce vyžadujú od zamestnávateľa benefity, dobré platové podmienky a flexibilitu. Sú sebavedomí, neboja sa diskutovať o podmienkach a oveľa viac im záleží na tom, pre akú značku zamestnávateľa budú pracovať. V porovnaní s predošlou generáciou absolventov tak došlo k výraznému posunu, preto je aj na zamestnávateľoch, ako tieto zmeny zohľadnia a vytvoria tak stratégiu, akou prilákajú mladých ľudí práve do svojich firiem.

Aké chyby robia uchádzači o nové miesto?

Aj napriek tomu, že sú absolventi sebavedomí, nevyvarujú sa určitým chybám. Tou najčastejšou je nepripravenosť uchádzača o nové zamestnanie. Absolventi si tiež niekedy neuvedomujú, že už poslaním životopisu si o nich dokáže personalista urobiť obraz. Časté sú gramatické chyby v životopise alebo motivačnom liste, uvádzanie nepravdivých informácií, respektíve nadhodnotenie svojich zručností a znalostí.

„Najčastejšou chybou uchádzačov o nové zamestnanie je nepripravenosť. V životopisoch sa často vyskytujú gramatické chyby alebo rôzne obmedzenia (napr. obmedzenie počtu kilometrov, ktoré je uchádzač ochotný v potenciálnom zamestnaní precestovať alebo minimálne platové očakávania). Chyby, ktoré ovplyvňujú vnímanie personalistov môže spôsobiť zlá štruktúra životopisu, informácie, ktoré nesúvisia s pozíciou, ďalší uchádzači neuvádzajú pracovnú náplň predchádzajúcich skúseností. Stáva sa, že kandidáti preceňujú hodnotenie svojich zručností a jazykových znalostí a po odskúšaní častokrát zlyhávajú. Kandidátom odporúčame reagovať na každú pracovnú ponuku adresne, to znamená pripraviť životopis a motivačný list, ktorý prispôsobia danej pozícii. Ak uchádzač posiela jeden životopis na každú ponuku, neprečíta si zadanie, automaticky dáva o sebe vedieť, že nie je ochotný urobiť niečo navyše," vysvetľuje Katarína Tešla.

Nepripravenosť sa neospravedlňuje

Tu platí to isté ako v škole, na pohovor sa treba dôsledne pripraviť. Podceniť prípravu sa neoplatí, pretože vždy sa personalista pýta na to, čo uchádzač vie o danej firme a čo všetko si stihol prečítať, naštudovať, pozrieť. Okrem toho zamestnávateľ očakáva od uchádzača určité

by sa vypracovať na manažérske pozície

otázky, na ktoré by mu mohol odpovedať. V prípade, že uchádzač o zamestnávateľovi nič nevie, asi ťažko položí vhodnú otázku. Improvizácia môže skôr uškodiť, ako pomôcť.

„Ďalšie chyby nastávajú počas samotného pracovného pohovoru, keď kandidát nevie, do akej firmy prišiel alebo sa ospravedlňuje, že si nestihol zistiť žiadne informácie o spoločnosti," opisuje najčastejšie chyby počas pohovorov Katarína Tešla.

Ak už aj absolvent pohovor absolvoval a má pocit, že na všetko odpovedal správne, dôležité je i to, či si zamestnávateľ s daným kandidátom rozumel aj po ľudskej stránke.

Katarína Tešla hovorí, že aj keď má uchádzač niekedy pocit, že zodpovedal na všetky otázky, odprezentoval sa v pozitívnom svetle a pohovor určite zvládol, pri výbere správneho človeka musí medzi kandidátom a zamestnávateľom fungovať „chémia".

Na chyby si treba dať pozor

Pri písaní životopisu si treba dať pozor a vyvarovať sa chybám – nie iba tým gramatickým, ale treba si životopis pred odoslaním niekoľkokrát skontrolovať. Personalistom chyby udrú do očí hneď. Aj dobrý životopis dokážu absolventi pokaziť napríklad zlou fotkou. Stáva sa totiž, že uchádzači posielajú fotografiu na ktorej sú v neprimeraných pózach, v nevhodnom prostredí, alebo je na fotografii viac ľudí. Dôležité je i to, z akej emailovej adresy uchádzač napíše svojmu potencionálnemu zamestnávateľovi, nevhodná prezývka môže urobiť viac škody ako úžitku.

Najčastejšie chyby v životopise:

- rozdielne typy a farby písma
- neplatný kontakt (nedá sa dovolať)
- nevhodný email (prezývka)
- nevhodná fotografia (napr. nie je vhodné do CV vkladať fotografiu z dovolenky)
- zbytočné uvádzanie základnej školy
- zavádzanie v pracovných skúsenostiach
- uvádzanie nereálnych znalostí a zručností
- gramatické chyby
- neaktuálny dátum

Ako prebieha typický pohovor a ako sa naň pripraviť?

Predtým ako zamestnávateľ pozve uchádzača na pohovor, preverí si ho telefonickým pohovorom. Dnes to už robí väčšina firiem a personálnych agentúr.

„Dnes už je štandardom, že výberový proces začína telefonickým predscreeningom uchádzačov, ktorým si personalisti chcú potvrdiť základné údaje zo životopisu uchádzača, motiváciu pre danú pozíciu, prípadne odskúšajú aj jazykové schopnosti kandidáta. V prípade, že uchádzač vyhovie predscreeningu, personalista ho pozve do ďalšieho kola pracovného pohovoru.

Každá spoločnosť si zadefinuje, koľko kôl pracovných pohovorov musí kandidát zvládnuť a potvrdiť tým svoje schopnosti. Cieľom je zistiť aj to, ako pôsobíte a reagujete na neočakávané situácie. Preto by sa mal kandidát snažiť odpovedať na otázky jasne, výstižne a pohotovo," radí Katarína Tešla.

Ako vyzerá samotný pohovor?

Niektorí zamestnávatelia majú vždy rovnaký systém na výber svojich budúcich zamestnancov, ktorý striktne dodržiavajú. Záleží to najmä od firemnej kultúry a prostredia. Preto pohovor môže mať presnú štruktúru alebo môže prebiehať voľne. Počas pohovoru bude cieľom personalistov zistiť odpovede uchádzača na rôzne druhy otázok, pracovné skúsenosti, odskúšanie zručností alebo jazykových schopností.

Niektoré spoločnosti využívajú aj iné formy výberu nových zamestnancov, napríklad assessment centrá, kde sa na základe špecifických kritérií hodnotia kompetencie kandidátov.

Ilustračné foto, zdroj: TASR/Henrich Mišovič

Prvý dojem je dôležitý

Profesia uvádza, že pohovor sa začína už pri prvom stretnutí s personalistom či už je to na recepcii alebo vo výťahu, kde je dôležitý hlavne prvý dojem. Uchádzačom preto radíme, aby boli komunikatívni a pozitívne naladení. Pri podaní ruky by ju mal kandidát primerane stisnúť a pozerať sa do tváre osoby. Počas rozhovoru je potrebné udržiavať očný kontakt.

Aké základné rady pre uchádzačov má Profesia?

-Uvoľnite sa, spolupracujte, snažte sa rozvíjať dialóg a navodiť príjemnú atmosféru.

-Na odpovede si nechávajte dostatočný čas, nechajte druhú osobu dohovoriť, neskáčte jej do reči.

-Odpovedajte na každú otázku, aj keby ste odpoveď na ňu mali napísanú v životopise.

-Vyhýbajte sa vágnym odpovediam (napr. Môže byť, Niečo podobné som už robil) a nič nehovoriacim všeobecným frázam (napr. som flexibilný, tímový hráč).

-Spomeňte vaše konkrétne skúsenosti a situácie. Pracovný pohovor je miesto, kde máte väčší priestor hovoriť o svojich schopnostiach a vlastnostiach.

Na záver sa pýtajte!

Na záver dostáva uchádzač miesto, kde môže položiť svoje otázky. Otázky od uchádzača sú dôležitou súčasťou pohovoru, kedy si firma alebo personalista všíma to, aké otázky kandidát dáva a ako sa na pohovor pripravil. Správnymi otázkami si tak môže zabezpečiť posun do ďalšieho kola. „V závere pohovoru zvyčajne dostanete priestor pre vaše otázky. Neostávajte ticho a majte pripravené otázky dopredu. Personalisti zvyčajne sledujú počet a hlavne kvalitu otázok. Je totiž indikátorom vašej motivácie ako aj pripravenosti na pohovor," radí Katarína Tešla.

Čo by mal uchádzač vedieť na konci pohovoru?

- Čo je náplňou práce na pozícii?
- Ako firma pracuje s ľuďmi?
- Kedy je plánovaný predbežný nástup?
- Aký dlhý bude výberový proces, koľko kôl?
- Kedy môžete očakávať vyrozumenie?
- Aký je ďalší postup?
- Či je potrebné dodať doplňujúce materiály?
- Či je potrebné ísť na testy (odborné, jazykové, psychologické)?

Martina Baumann

Ilustračné foto, zdroj: TASR/Henrich Mišovič

Medzinárodná odborná konferencia OZ PŠaV na Slovensku

V dňoch 3. a 4. októbra 2017 zorganizoval Odborový zväz pracovníkov školstva a vedy na Slovensku v poradí už deviatu odbornú konferenciu s medzinárodnou účasťou, tentoraz s názvom Dôstojné pracovné podmienky a spoločenské postavenie zamestnancov školstva v krajinách V4. Odborový zväz tak pokračuje v tradícii organizovania medzinárodných odborných konferencií na aktuálne témy v oblasti školstva a vzdelávania na Slovensku, čím dlhodobo prispieva k zvyšovaniu povedomia o najväčších nedostatkoch v školskom systéme, ale zároveň poskytuje priestor na výmenu názorov a hľadanie riešení. Konferencia sa uskutočnila pri príležitosti Svetového dňa učiteľov a predsedníctva Slovenska v Rade EÚ. Záštitu nad konferenciou prevzal minister školstva, vedy, výskumu a športu SR a podporil ju aj Výbor NR SR pre vzdelávanie, vedu, mládež a šport.

Predseda školských odborov Pavel Ondek. *Zdroj: OZ PŠaV*

Na konferenciu prijal okrem iných pozvanie predseda NR SR Andrej Danko, minister školstva, vedy, výskumu a športu SR Peter Plavčan, predseda Výboru NR SR pre vzdelávanie vedu mládež a šport Ľubomír Petrák či štátny tajomník Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR Branislav Ondruš. Predseda NR SR Andrej Danko na úvod zdôraznil, že OZ PŠaV na Slovensku je jediným relevantným partnerom štátu pri sociálnom dialógu v oblasti školstva. Zároveň deklaroval, žepočas trvania vládnej koalície dôjde k podstatnému zvýšeniu miezd učiteľov, ale treba myslieť aj na iné profesie. Hovoril o tom, že profesia učiteľa má veľkú podporu a vládna koalícia sa bude snažiť robiť všetko pre to, aby sa zlepšili podmienky pedagogických aj nepedagogických pracovníkov.

Poslanie učiť

Na záver svojho vystúpenia uviedol, že neexistuje väčšie poslanie ako poslanie človeka učiť a vzdelávať budúce generácie. Učitelia majú podľa neho veľmi zodpovedné povolanie a ubezpečil ich, že ak to bude v jeho silách, bude tejto profesii iba pomáhať v každej rovine. Predseda Národnej rady SR Andrej Danko zároveň poďakoval Odborovému zväzu pracovníkov školstva a vedy na Slovensku za to, že aj táto konferencia je signálom odbornej diskusie na zlepšenie podmienok a spoločenského postavenia zamestnancov v školstve. Na jeho vystúpenie nadviazal minister školstva, vedy, výskumu a športu SR Peter Plavčan, ktorý prítomných informoval, že urobí všetko pre to, aby sa platy pedagogických a odborných zamestnancov zvyšovali aj v roku 2017. Vláda sa podľa ministerstva školstva v programovom vyhlásení zaviazala zvýšiť tarifné platy učiteľov o šesť percent aj v rokoch 2018, 2019 a 2020. Musí byť však predpoklad, že sa udejú „zásadné vnútorné zmeny“.

Minister šklolstva Peter Plavčan počas prejavu. *Zdroj: OZ PŠaV*

V ďalšom bloku vystúpili okrem odborníkov na rôzne oblasti školstva opoziční poslanci NR SR Martin Poliačik a Miroslav Sopko. V poobedňajších hodinách sa účastníci konferencie rozdelili do štyroch pracovných skupín, v ktorých diskutovali o nasledujúcich témach:

- Vzdelávací systém a dôstojná práca – práva a povinnosti zamestnancov, zriaďovateľov a ústredných orgánov štátnej správy, vybavenosť škôl, financovanie.
- Kariérový systém – pregraduálna príprava pedagogických a odborných zamestnancov, kariérová cesta jednotlivých skupín zamestnancov, študijné voľno, benefit za vzdelávanie, celoživotné vzdelávanie.
- Postavenie zamestnancov školstva z pohľadu ohodnotenia ich práce – tarifný plat, funkčný plat, osobný plat, príplatky, odmeny, podmienky priznania.
- Starostlivosť o zamestnancov – zdravotná starostlivosť, sociálne zabezpečenie, starostlivosť o regeneráciu pracovnej sily, ochrana pred narastaním agresie a násilia, morálne oceňovanie, odchod do dôchodku.

Nechýbali zahraniční hostia

Druhý deň konferencie bol venovaný vystúpeniam zahraničných hostí, ktorí zastupovali partnerské odborové zväzy učiteľov z Českej republiky, Poľska a Maďarska. Predseda Českomoravského odborového zväzu pracovníkov školstva František Dobšík hovoril o aktuálnej kampani českých odborárov zameranej na zvyšovanie platov učiteľov. Dorotha Obidniak z poľského Zwiazku naucitelstva polskiego informovala o možných negatívnych následkoch plánovanej reformy stredného školstva v Poľsku a o kariérnom systéme pri odmeňovaní pedagogických učiteľov. Podpredseda maďarského odborového zväzu učiteľov Gábor Gosztonyi prezentoval aktuálnu školskú politiku a pracovné podmienky zamestnancov školstva v Maďarsku. Zaujímavým spestrením konferencie bola prezentácia Raima Sivonena, riaditeľa veľkej strednej odbornej školy vo Fínsku, ktorý sa podelil o svoje poznatky z fungovania fínskeho vzdelávacieho systému, ktorý je momentálne považovaný za jeden z najlepších na svete.

Na záver konferencie jednotliví garanti prezentovali výsledky pracovných skupín, ktoré odzrkadľujú praktické skúsenosti a postrehy účastníkov zo svojho každodenného pracovného života. Formulované návrhy riešení najväčších nedostatkov budú slúžiť ako podklad pri rokovaniach zástupcov zväzu zo zástupcami orgánov štátnej a verejnej správy a rovnako pri spolupráci s ministerstvom školstva pri príprave Národnej stratégie rozvoja školstva a vzdelávania.

Juraj Stodolovský

Medzinárodná odborná konferencia sa konala začiatkom októbra v Bratislave. *Zdroj: OZ PŠaV*

Odznelo na konferencii

– Ste členmi odborového zväzu a realizujete sa nad rámec svojich pracovných povinností pre všetkých, svojím spôsobom realizujete politiku...
– Odbory majú jedinú historickú úlohu – musia ukázať, že sú jediným sociálnym partnerom. Odborové zväzy sú partnermi sociálneho dialógu a nesmú legalizovať to, čo je nezákonné...
– Rezort školstva ešte vytvorí s predsedom zväzu priestor na to, aby učitelia mali priestor na rast miezd. Verím, že tejto profesii, keď neublížime a nepoškodíme, tak jej pomôžeme a vylepšíme to, čo sa roky zanedbávalo…

Andrej Danko – predseda NR SR

– Učitelia sú intelektuálna elita spoločnosti a toto musí byť vidieť aj na ich pracovnom ohodnotení a pracovných podmienkach...
– Plat ako dôstojné finančné ohodnotenie vnímam ako nevyhnutný predpoklad pre zvýšenie kvality školstva...
– Ochrana proti agresii a násiliu – učiteľ by mal mať štatút verejného činiteľa...
– Na pôde v NR SR sa snažíme vytvoriť dôstojné podmienky na riešenie problémov školstva aj v spolupráci s opozičnými poslancami...

Ľubomír Petrák – predseda Výboru NR SR pre školstvo, mládež, vzdelávanie a šport

– Naším hlavným partnerom pri reforme vzdelávania na budúce obdobie sú školské odbory a relevantní partneri.
– V súčasnosti vytvárame podmienky na reformu vzdelávania na Slovensku a verejnosť od nás očakáva tieto zmeny.

Peter Plavčan – minister školstva, vedy, výskumu a športu SR

– Ak sa bude učiteľ zaoberať inými problematikami, ako je učenie, nikdy to nebude tak, ako to má byť. Pedagóg, ktorý vyjde z akejkoľvek pedagogickej fakulty na Slovensku, musí byť učiteľom so srdcom, aby bol usmiaty a vedel, že keď príde do triedy, aby tam bolo také prostredie, ako má byť…

Soňa Hanzlovičová – Ministerstvo vnútra SR

– ČMOS PŠ začala kampaň Koniec lacných učiteľov, v ktorej sme prišli s prioritou, aby školské platy boli v roku 2017 zvýšené o 10 %, čo predstavuje 8,4 miliardy českých korún. Minulé zvýšenia na úrovni 3 a 3,5 % sú nedostatočné. Neboli sme odmietnutí a získali sme na svoju stranu aj verejnosť, rodičov a študentov. Inšpirovali sme sa aj vašou Deklaráciou...
– Chceme podporiť vaše kolektívne vyjednávanie, ktoré teraz prebieha. Ak aj rodičia a učitelia si to uvedomujú a podporujú zvýšenie platov zamestnancov školstva bez toho, aby sme pripustili debaty o kvalite a nekvalite, je to len otázka odvážneho politického rozhodnutia. Držím palce, lebo keď vy budete úspešní, budeme aj my úspešní.

František Dobšík – predseda Českomoravského OZ pracovníkov školstva

– Mladí ľudia, ktorí teraz študujú, nevedia, čo budú o 10-15 rokov robiť, a preto musia byť veľmi flexibilní a musia sa zapojiť do procesu celoživotného vzdelávania. Vo Fínsku na stredných odborných školách na to dbáme a pripravujeme ich, že zavŕšením štúdia a získaním odbornej kvalifikácie sa proces celoživotného vzdelávania len začína.
– Vo Fínsku máme dve kategórie učiteľov – učiteľov, ktorí učia mladých začínajúcich učiteľov, a učiteľov, ktorí učia služobne starších učiteľov. Ich úväzky sú 20 až 24,5 hodiny týždenne s 38 týždňami vyučovania. Platy závisia od vzdelania, náročnosti predmetu a skúsenosti. Začínajúci učiteľ má 2 500 eur a skúsený učiteľ s dlhšou praxou 5 000 eur mesačne, pričom priemerná mzda vo Fínsku je 3 100 eur.
– Učitelia musia mať skúsenosti s praxou, s firmami v okolí. Máme zmluvy so 4-tisíc firmami a podnikateľmi, kde študenti aj učitelia absolvujú prax. V podstate upúšťame od klasických tried a učitelia chodia so študentmi viac do praxe a zameriavajú sa hlavne na praktické vzdelávanie a v závislosti od odbornej zručnosti, ktorú získavajú študenti v praxi, prebieha aj ich hodnotenie… Firmám zabezpečujeme aj krátkodobé vzdelávanie pre ich zamestnancov, aby mohli byť tútormi študentov a tiež ich hodnotiteľmi.

Raimo Sivonen – riaditeľ strednej odbornej školy Kainuu Vocational College, Fínsko

Spracoval Miroslav Habán, podpredseda zväzu

Závery z jednotlivých workshopov

POSTAVENIE ZAMESTNANCOV Z POHĽADU OHODNOTENIA ICH PRÁCE

- Za zásadné pre riešenie problémov v odmeňovaní považujeme zjednotenie odmeňovania a riadenia VŠETKÝCH zamestnancov, a to výlučne v kompetencii MŠVVaŠ SR.
- V súlade s odporúčaniami OECD trvať na výraznom náraste platov pedagogických a odborných zamestnancov do roku 2020. Pravidelnou valorizáciou platov vždy k 1. 1. kalendárneho roka dosiahnuť zvýšenie spoločenského postavenia zamestnancov v školstve.
- Mimoriadnu pozornosť venovať ohodnoteniu práce mladých učiteľov s cieľom zvýšiť ich nástupný plat zaradením do 10. platovej tarify.
- Intenzívne presadzovať v súčinnosti s KOZ SR zásadnú systémovú zmenu odmeňovania nepedagogických zamestnancov v školstve a jej zosúladenie s úrovňou minimálnej mzdy.
- V súvislosti s predlžovaním dôchodkového veku žiadať zmenu zvýšenia započítanej praxe v platovej tarife aj nad 32 rokov (až do odchodu do dôchodku).
- Presadzovať pri prepočtoch započítanej praxe jednotné percento zvýšenia platovej tarify.
- Zabezpečiť zdroje na motivačné ohodnotenie zamestnancov priebežne počas celého kalendárneho roka.
- Vyjadrujeme zásadný nesúhlas s návrhom na zavedenie odmeňovania zamestnancov školstva podľa regiónov.

KARIÉROVÝ SYSTÉM

Vysokoškolské vzdelávanie učiteľov – analýza a perspektívy

– zvýšiť rozsah praktickej prípravy pre budúcich učiteľov,
– rozšíriť počet cvičných škôl pre budúcich učiteľov,
– zvýšiť počet cvičných učiteľov,
– zaviesť maximálne počty žiakov v materskej škole a ŠKD – v súčasnosti komplikujú vysoké počty efektivitu praktického výcviku budúcich učiteľov,
– zvýšiť platy učiteľov, čo by bolo motivujúce pre štúdium na pedagogických fakultách, kde by prichádzali kvalitnejší študenti,
– zaviesť pevné kombinácie pri aprobáciách na pedagogických fakultách alebo vzdelávať budúcich učiteľov blokovým systémom predmetov (napr. prírodovedné predmety spoločne pre jedného učiteľa) pretože produkujú neuplatniteľných učiteľov (napr. kombinácia ETV – NAB),
– predĺžiť zmluvy vysokoškolským učiteľom, pretože v súčasnosti ich majú väčšinou na 1 rok,
– riešiť problém neochoty riaditeľov zamestnávať „prekvalifikovaných“ učiteľov (s 2. atestáciou, s kreditovým príplatkom), pretože sú veľmi drahí. Možným riešením by bol prechod financovania z originálnych kompetencií na prenesené v rámci osobných nákladov,
– zmeniť osnovy pre budúcich učiteľov, prichádzajú slabo pripravení.

Zákon o pedagogických zamestnancoch od A - Z

– riešiť profesijné štandardy pedagogických a odborných zamestnancov a následne pripraviť novelu zákona o pedagogických a odborných zamestnancoch,
– zachovať autonómiu pedagogických a odborných zamestnancov vyplývajúcu zo zákona aj vo vzťahu k výberu vzdelávacích programov kontinuálneho vzdelávania,
– možnosť doplniť plán kontinuálneho vzdelávania aj v priebehu školského roka,
– neviazať obdobie platnosti na kredity, ale na kreditový príplatok (7 – 10 rokov). Po tridsiatom získanom kredite by platil 6 % kreditový príplatok 7 – 10 rokov,
– možnosť vykonávania skúšky cez overovanie profesijných kompetencií,
– navrhujeme, aby zvýšenie platu po získaní atestácie bolo vyššie, ako je 12 % kreditový príplatok (napr. 14 % – 16 %),
– neviazať atestácie na podkategórie, ale na kategórie pedagogických a odborných zamestnancov. ***Zdroj: OZ PŠaV***

Hovoriace učebnice vo vyučovaní zdarma

Ponuka učebníc na slovenskom trhu sa v tomto roku rozšírila o IRS hovoriace učebnice s odporúčacou doložkou MŠVVaŠ SR. Ide o papierové učebnice, ktoré nad rámec klasických učebníc ponúkajú reprodukciu zvuku buď na hodine prostredníctvom interaktívnej tabule alebo v domácom prostredí prostredníctvom IRS hovoriaceho pera.

Priložením pera na zodpovedajúce miesto v učebnici si dieťa vypočuje zadanie úlohy, učebný text, slovnú zásobu, využitie rôznych jazykových štruktúr a následne si overí svoje odpovede. Okamžitá kombinácia nahrávok, krátkych textov a vizuálnych podnetov a množstvo kreatívnych úloh umožňuje efektívne učenie sa vizuálnym, auditívnym, ako aj kinestetickým spôsobom.

IRS hovoriace učebnice sú ľahko integrovateľné do vyučovacieho procesu:

- sú dostupné aj v elektronickej verzii, ktorá je identická s knižným vydaním, čo učiteľovi umožňuje jednoduché použitie na interaktívnej tabuli alebo dataprojektore,
- sú k nim spracované podrobné metodické príručky pre učiteľa,
- zadania, ako aj riešenia úloh sú nahovorené, aby žiaci s nimi mohli pracovať aj samostatne pri domácej príprave.

Pri výučbe cudzieho jazyka nenáročné použitie IRS hovoriaceho pera umožňuje deťom samostatne riešiť úlohy s možnosťou okamžitého overenia odpovede, osvojovať si slovnú zásobu s výslovnosťou a intonáciou rodeného hovoriaceho, ako aj precvičiť si gramatické javy.

Z logopedického hľadiska sa IRS hovoriace učebnice osvedčili pri aktivitách zameraných na podporu správnej výslovnosti a plynulosti čítania, rozširovanie slovnej zásoby, porozumenie informácií na základe hovoreného textu, podporu pozornosti a sluchovej pamäti, rozvoj logického myslenia a komunikačných zručností. IRS hovoriace učebnice predstavujú vhodnú pomôcku aj pri vývinových poruchách učenia. Deti s nimi dokážu pracovať celé hodiny a pritom sa učiť bez toho, aby si to uvedomovali.

Vo všeobecnosti platí, že pokiaľ učiteľ nezačne akúkoľvek učebnicu používať priamo na vyučovacej hodine s konkrétnou cieľovou skupinou žiakov, nie je ani správne, ani objektívne chváliť či kritizovať danú učebnicu. Preto v snahe o vytvorenie vlastného

Ilustračné foto, zdroj: TASR/Pavol Ďurčo

názoru a pre praktickú skúsenosť dávame do pozornosti všetkým učiteľom prvého stupňa základných škôl sprístupnenie elektronickej verzie cvičebnice Abeceda pre prváka a učebníc angličtiny CLICK 1 – 4 v školskom roku 2016/2017 pre všetky školy zdarma.

Elektronické verzie sú totožné s knižným vydaním. V prípade záujmu o bezplatný prístup k elektronickým verziám kontaktujte vydavateľstvo na stránke www.hovoriaceknihy.sk, kde nájdete aj kompletnú ponuku hovoriacich kníh a učebných materiálov.

Marián Ďurišin

Z obsahu novembrového Quarku vyberáme:

Zika – nové komplikácie
Vírus zika sa stal veľmi nebezpečným neuropatologickým prenášačom, s ktorým je spojených viacero neurologických komplikácií.

Supravodivé materiály a ich využitie
Celkový počet materiálov so supravodivými vlastnosťami sa v súčasnosti odhaduje na niekoľko tisíc. Tieto materiály zlepšili alebo skvalitnili život mnohým ľuďom.

Zobuď sa a pridaj!
Pokiaľ máte v desktopovom počítači viacero dátových úložísk, pri práci s Windows sa stáva, že ak ste na nesystémový disk dlhšie nepristupovali, bude uspaný.

Poznáme počítačových Oskarov
V polovici minulého mesiaca odovzdali na podujatí IT Gala prestížne ocenenia za rok 2016 IT spoločnostiam a osobnostiam.

Energetický systém budúcnosti
Rozhovor s Františkom Zvrškovcom o tom, ako preniknúť do zemskej kôry a zabezpečiť pre ľudstvo nekonečný, obnoviteľný a lokálny zdroj energie.

Gancedo – tridsaťtonový meteorit
Tím Astronomickej spoločnosti z provincie Chaco v Argentíne vyzdvihol zo zeme obrovský, takmer 30-tonový kus horniny, ktorý je veľmi pravdepodobne železno-niklový meteorit.

Exotika v našich lesoch
Huby patria k zvláštnym organizmom. Niektoré z nich vyzerajú tak exoticky, akoby do našej prírody ani nepatrili.

Ultraľahké operené helikoptéry
V početnej jedenásťtisícovej rodine operencov celého sveta patria kolibríky k najmenším a najrýchlejším vtákom.

Menia svet
Už tradične prvá polovička októbra patrí oznámeniam mien nositeľov Nobelovej ceny za daný rok. Od roku 1901 dostalo toto ocenenie 874 ľudí a 26 organizácií.

Laser stráži rýchlosť
Využitie impulzov blízkych infračervenej oblasti spolu s citlivými fotodiódovými detektormi zjednodušuje policajnú kontrolu rýchlosti vozidiel.

Hravý Guliver
Medzinárodná porota rozhodla, že víťaznú architektonickú cenu CE.ZA.AR 2016 v kategórii občianske a priemyselné budovy získal projekt škôlky Guliver v Banskej Štiavnici.

Zaži vedu naživo!
Druhý novembrový týždeň bude opäť patriť vede a technike. V pondelok 7. 11. 2016 sa začne Týždeň vedy a techniky na Slovensku (TVT) a potrvá až do nedele 13. novembra 2016.

Superpočítače pre atóm
Moderné jadrové elektrárne musia vydržať aj mimoriadne udalosti, ktoré sa štatisticky stanú len raz za milión rokov. Na simuláciu takýchto udalostí slúžia superpočítače.

Lemaître a jeho vesmír
Pred 65 rokmi akceptovala Pápežská akadémia vied Lemaîtrovu teóriu, ktorá je známa ako teória veľkého tresku.

Slovenský Schliemann
Napriek tomu, že Andrej Kmeť nemal odborné vzdelanie v archeológii, bol jeden z prvých slovenských vzdelancov, ktorý sa systematicky venoval tomuto odboru.

Vyžrebovali sme výhercov súťaží!

Súťaž COSMOS DISCOVERY

V septembrovom čísle sme uverejnili súťaž o voľné vstupenky pre celú triedu na VÝSTAVU COSMOS DISCOVERY v bratislavskej Inchebe.

Víťazom sa stáva trieda deviatakov - Mgr. Gabriely Sakalovej - ZŠ Školská v Považskej Bystrici.

Súťaž Pedagogické diáre

V októbrovom čísle ste mali možnosť súťažiť o Pedagogické diáre pre MŠ a ZŠ. Položili sme vám súťažnú otázku, ktoré nakladateľstvo vydáva Pedagogické diáre pre MŠ a ZŠ. Správna odpoveď: RAABE

Diáre pre MŠ školy získava: Adriana Melišová, ZŠ s MŠ Lutiše

Diáre pre ZŠ školy získava: Andrea Hrabovská, Rimavská Sobota

Súťaž Umenie byť učiteľom

V októbrovom čísle sme taktiež uverejnili súťaž s názvom UMENIE BYŤ UČITEĽOM.

Výhercom sa stáva Rastislav Trebichalský, ZŠ Brezolupy

Výhercom srdečne blahoželáme!

Súťaž Anjel Vianoc 2016

Tatranská galéria v Poprade vyhlásila tradičnú predvianočnú výtvarnú súťaž s názvom Anjel Vianoc 2016.

Určená je pre materské, základné, špeciálne, základné umelecké a stredné školy. Žiaci a študenti na nej môžu prezentovať talent a výtvarnú zručnosť.

Súťažné práce môžu byť vyhotovené ľubovoľnou výtvarnou technikou v počte maximálne desať kusov za školu. Všetky práce treba zaslať riadne označené a účasť na súťaži potvrdiť mailom na adrese: *pedagog@tatragaleria.sk* prostredníctvom elektronickej prihlášky s povinnými údajmi najneskôr do 25. novembra 2016.

Zdroj: TASR

Súťaž KRÍŽOVKA - Vyhrajte KNIHU

Vychytávka učiteľky: "Na hodine spal tak tvrdo, že ho nezobudil ani príchod pána riaditeľa, ..."

	oslíča	1	francúz. komik (Jacques)	súhlas	predložka	kočovníci		kráča	2	značka kozmetiky
interval ôsmich tónov							meno herečky Rapaičovej			
urči							škrť / ruský súhlas			
číselná lotéria					mladý zasvätenec / spojka (nech)					
Severania				papagáj / jedna, po talian.				plúž / starý, po angl.		
aký (hovor.)			zdeptaj / orgán zraku				oslovenie rodiča / kód švéd. koruny			
	zn. elektrotechniky / ošedivel					poradie / dravý vták				
škrabka pri pluhu					poloha tela / časť brucha				3	žnem
firma				potreba Šatana / francúz. určitý člen				podmienk. spojka / upraž		
dvojhláska			korisť / ihličnan				neznámy objekt / rieka v Zambii			
vtlač do pamäti						hudobné dielo / EČV okr. Brezno				
talianska petrolejová spoločn.				vytvorí variáciu						
hora				ziapem						

Pripravil: Slovenský zväz hádankárov a krížovkárov, www.szhk.sk

Autor: M. Kupčo

Správne vylúštenú krížovku nám pošlite do 30. novembra 2016 na korešpondenčnú adresu redakcie: **Učiteľské noviny o.z., Lamačská cesta 8/A, 811 04 Bratislava.**

Správne znenie tajničky môžete posielať aj na mailovú adresu redakcie: **redakcia@ucn.sk.**

Do predmetu mailu uveďte Súťaž KRÍŽOVKA.

(pozn.: Neuvádzajte TAJNIČKA, riešenie, atď). Do tela mailu uveďte aj kontakt na seba - celú poštovú adresu.

Troch súťažiacich, ktorí pošlú správne znenie tajničky, odmeníme zaujímavými knižnými titulmi. Výhercov uverejníme v nasledujúcom čísle Učiteľských novín.

Účasťou v súťaži dáva každý súťažiaci súhlas na uverejnenie a použitie svojich osobných údajov.

Správne znenie krížovky z októbrového čísla Učiteľských novín znie:

„Prasiatko si na to časom zvykne."

Mená výhercov:

Žofia Mažáriová, Prievidza
Marta Sedmáková, Piešťany
Eva Gašpárová, Púchov

Výhercom srdečne blahoželáme.

Súčasné postavenie

Každé povolanie má svoj etický rozmer, ktorý má svoje špecifické črty a zodpovedá danému historickému obdobiu. V súčasnosti ho vystihujeme pojmom profesionálna etika. Je to súbor etických požiadaviek, ktoré je nutné rešpektovať pri výkone určitej profesie.

Ani v učiteľskom povolaní sa nemôžeme zaobísť bez akceptovania základných etických dimenzií. Etika napomáha hľadať a vytvárať identitu každej profesie, teda aj učiteľskej. Učiteľské povolanie odjakživa malo svoje postavenie medzi profesiami, ktoré pretvárali a dotvárali celú osobnosť človeka. Samozrejme, s každou novou dobou a novými poznatkami, sa jeho miesto posúvalo rôznymi smermi a tie mu určovali aj dôležitosť postavenia v spoločnosti. Učitelia a výchovní pracovníci na Slovensku tvoria jednu z najpočetnejších skupín inteligencie a možno predpokladať, že v sociálnej stratifikácii slovenskej spoločnosti predstavujú v súčasnosti nižšiu strednú vrstvu. Učitelia rozhodujúcim spôsobom ovplyvňujú nielen vývoj školstva, výchovy a vzdelávania, ale aj celú školskú populáciu, vzdelanostnú úroveň obyvateľstva, kvalifikovanosť ľudských zdrojov, pracovnej sily, spôsob života a kultúrnu úroveň spoločnosti. Aj preto chceme nadviazať na návrh Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania, ktorý vyplynul z programového vyhlásenia vlády SR na roky 2016/2020. Tento návrh neobsahuje charakteristiku súčasného stavu a ani systematický návrh krokov potrebných na ich dosiahnutie, ale prioritne sa sústreďuje na návrh cieľov vrátane ich vysvetlenia. Účelom tohto programu je predstaviť základný rámec pripravovaných zmien v oblasti výchovy a vzdelávania. Základným cieľom výchovy a vzdelávania má byť vyvážené napĺňanie potrieb jednotlivca a spoločnosti. Tento cieľ je možné najlepšie dosiahnuť vtedy, ak je v centre vzdelávania učiaci sa (teda dieťa, žiak, študent, vo všeobecnosti človek, ktorý sa učí) a vzdelávací proces sa zameriava na komplexný rozvoj jeho osobnosti a rozvíja jeho jedinečný potenciál. Systém vzdelávania má byť taký, aby:

- každý človek mal dostatok možností a podnetov rozvinúť svoj potenciál v celoživotnom procese učenia sa,
- boli vytvorené vhodné podmienky na rovnoprávne vzdelávanie všetkých občanov Slovenskej republiky, vrátane národnostných menšín,
- vzdelávacie príležitosti boli celoživotne dostupné pre každého jednotlivca, dostupnosť bola zabezpečená rovným prístupom k vzdelávaniu a v prípade potreby aj opatreniami na vyrovnávanie šancí, so zreteľom na deti zo sociálne znevýhodneného prostredia, sociálne vylúčených spoločenstiev a deti so zdravotným znevýhodnením,
- ľudia mohli nadobúdať vzdelanie, ktoré im umožní všestranný rozvoj a napĺňanie individuálnych osobných cieľov, so zreteľom na potreby spoločnosti, podporu spoločenskej súdržnosti a ekonomickú prosperitu,
- súčasťou učenia sa každého jednotlivca bolo aj formovanie systému hodnôt a postojov, ktoré vychádzajú z princípov demokratického spoločenského poriadku a základných práv a slobôd,
- formálne vzdelávanie bolo významnou, nie však jedinou podporovanou formou zmysluplného učenia sa, lebo človek sa učí aj prostredníctvom neformálneho vzdelávania a informálnym učením sa,
- boli vzdelávacie programy neustále zdokonaľované a inovované na základe funkčných mechanizmov spätnej väzby a jej vyhodnocovania,
- podporoval participáciu a kooperáciu všetkých aktérov vo vzdelávaní, vrátane detí a žiakov,
- sa akékoľvek významnejšie zmeny v systéme uskutočnili až na základe širokej odbornej a verejnej diskusie, v ktorej sa dosiahne čo najširšia spoločenská dohoda. Výchova a vzdelávanie práve ich prostredníctvom predstavuje jeden z najefektívnejších nástrojov zabezpečenia kontinuity existencie spoločnosti, odovzdávania poznatkov predchádzajúcich generácií, ako aj hodnôt, noriem, postojov a vzorcov správania. Zároveň zabezpečuje zvyšovanie spoločenskej, hospodárskej a kultúrnej úrovne celej krajiny, a to i medzinárodnom porovnaní (Návrh cieľov Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania UČIACE SA SLOVENSKO, Bratislava, 2016).

Výchova a vzdelávanie

Vzdelanie, kultivovanosť, ako jeden z výsledkov výchovy, však predstavujú predovšetkým finálnu hodnotu, hodnotu samu o sebe, dokonca i vtedy, ak by s nimi spoločenský vzostup spojený nebol. Túžba po poznaní, učiteľom dobre známy „hlad po vedomostiach“ niektorých žiakov, kultivovanosť človeka, predstavujú významnú časť zmyslu ľudskej existencie vôbec, základnú cieľovú, a teda finálnu kategóriu. S jeho dosahovaním je spojený spôsob a kvalita života, prežívanie každodenného života, zvládanie problémov a ťažkostí, emocionálna inteligencia, ba možno povedať, že táto kategória predstavuje i základy ľudskej civilizácie.

Pre oblasť výchovy a vzdelávania pokrývanú najmä regionálnym školstvom v programovom vyhlásení vlády na roky 2016 – 2020 je strategický cieľ pre oblasť regionálneho školstva definovaný nasledovne: „Efektívne fungujúce regionálne školstvo poskytujúce kvalitnú výchovu a vzdelávanie, reagujúce na aktuálne i očakávané potreby jednotlivca a spoločnosti a osobitne na potreby hospodárskej praxe, dostupné pre všetky vrstvy spoločnosti, poskytujúce deťom a žiakom radosť zo získavania vedomostí a ich osobného rastu, ako i základ zdravého životného štýlu a zabezpečujúce učiteľom postavenie a ohodnotenie zodpovedajúce mimoriadnemu významu ich práce.“ Tento strategický cieľ možno rozdeliť na nasledujúce cieľové oblasti:

1. Kvalitná výchova a vzdelávanie dostupné pre všetkých.
2. Kvalitní, spoločensky rešpektovaní a primerane odmeňovaní učitelia.
3. Kvalitné odborné vzdelávanie a príprava zohľadňujúce aktuálne a očakávané potreby praxe a osobný rozvoj učiacich sa.
4. Efektívne fungujúce regionálne školstvo.

Ilustračné foto, zdroj: TASR/Radovan Stoklasa

Miesto učiteľa

Učiteľ nie je sprostredkovateľom poznatkov, ale sprievodcom v procese učenia sa a škola je miestom tímovej spolupráce a komunikácie všetkých aktérov vzdelávania a širšej verejnosti. Škola je poskytovateľom bohatého a variabilného vzdelávacieho prostredia, ktoré pozitívne stimuluje proces výučby a v ktorom učitelia sprevádzajú deti a žiakov pri ich učení sa. Učiteľské tímy sú rozšírené o dostatočný počet psychológov, špeciálnych pedagógov, sociálnych pedagógov, asistentov a výchovných poradcov v podobe štandardného a nie iba výnimočného opatrenia. Učitelia majú k dispozícii podporu komplexného poradenského systému, v rámci ktorého sú jasne definované činnosti centier psychologického a špeciálnopedagogického poradenstva a špeciálnych škôl transformovaných na centrá odbornej podpory. Taktiež majú k dispozícii sieť terénnej odbornej podpory, v rámci ktorej im rôzni odborníci (metodici, didaktici, špeciálni pedagógovia, psychológovia, mediátori a pod.) pomáhajú pri riešení akútnych či dlhodobých problémov priamo v školskom prostredí. Cieľom je vytvorenie novej kultúry školy, budovanej kooperujúcim manažmentom a pedagogicko-odborným tímom, kde je jednou z úloh pedagogických, odborných aj nepedagogických zamestnancov školy pestovanie otvorenej komunikácie a rozvíjanie pozitívnej, podporujúcej školskej klímy, s nulovou toleranciou mobbingu, bossingu a nedôstojného správania voči dospelým i deťom. Nová rola učiteľa zároveň vyžaduje, aby boli ocenené aj iné úlohy, ktoré učitelia okrem samotnej výučby vykonávajú – koncepčné plánovanie, výber vhodných pedagogických stratégií, hodnotenie práce žiakov, poskytovanie spätnej väzby, reflexia práce kolegov, sebareflexia, komunikácia s rodičmi a pod. (Návrh cieľov Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania UČIACE SA SLOVENSKO, Bratislava, 2016).

Miesto učiteľa v spoločnosti je úzko spojené s jeho spoločenskou rolou, s očakávaniami, ktoré spoločnosť formálne, ale aj neformálne artikuluje voči učiteľovi. Tu práve nastáva rozpor medzi postavením učiteľov v spoločnosti a ich spoločenskou rolou. Človek sa stáva osobnosťou vtedy, keď sa rozhoduje a usiluje o uskutočnenie svojho rozhodnutia, teda sa stáva sám sebou (Calvin S. Hall, Garden Lindzey, Psychológia osobnosti, 2002)

Poslaním učiteľa a kritériom mravnosti jeho povolania a celej jeho osobnosti je služba človeku v jeho integrálnej plnosti, so zameraním sa na jeho dobro (Kudláčová, 2002). Absolventi vysokých škôl, ktorí skončili učiteľstvo, sú plní očakávaní a predstáv, plní energie zmeniť školstvo, ktoré sa čím ďalej vzďaľuje od svojho primárneho cieľa. Samozrejme je

učiteľa etickej výchovy

pravdou, že doba stále napreduje a my musíme kráčať s ňou, ale popritom sa z nás vytrácajú základné hodnoty. Dnes je ťažké pre mladých a nových učiteľov postaviť sa pred katedru a získať si svojich žiakov alebo študentov. Tí sú veľakrát otrávení a premotivovaní, takže sa nedokážu nadchnúť pre nejakú maličkosť. Často sa z toho obviňujeme navzájom. Ale kde ostala etika?

Osobnosť učiteľa etickej výchovy

Predmet, ktorý vstúpil do našich škôl nečakane, no o to zaujímavejšie. Učiteľ, žiak i rodič potrebujú nové stratégie na spoluprácu. Mladí pedagógovia potrebujú nejaké podnety, kreativitu, aby zaujali dnešných žiakov a študentov. Študenti zase potrebujú zastať a poobzerať sa vôkol seba, čo je dôležité, a čo nie. Za čo sa im oplatí bojovať, aké vzory si vyberať.

I keď je naše poznanie stále bohatšie, či už ide o prírodné alebo humanitné vedy, človek ostáva tajomstvom sám pre seba i pre iných. Poznáme vlastne seba? Vieme s určitosťou, ako sa zachováme, čo urobíme v rôznych situáciách? Aj ľudia okolo nás sú tajomstvom. Hoci ich poznáme a spoznávame, nikdy nemôžeme povedať, že ich poznáme dokonale. Nemôžeme vopred predvídať ich správanie a konanie. A predsa je dôležité objavovať a spoznávať samého seba aj iných. Už len preto, že sebapoznanie otvára dvere nielen k sebapoznaniu, ale aj k pochopeniu iných. Nie je možné, aby človek na tomto svete žil sám. Prečo sú potrebné zmeny v prístupe a prevedení hodín vyučovania etickej výchovy? Vychádzajúc zo správy projektu Milénium a z konštatovania očakávania vývoja školstva sa vízie a ciele projektu nenaplnili. Financovanie školstva, odchod kvalifikovaných učiteľov, nedostatky v obsahu učiva a vyučovacieho procesu, postavenie neštátnych škôl, rodina v kríze, ďalšie vzdelávanie, celoživotné vzdelávanie a ešte veľa ďalších argumentov nás posunulo k vypracovaniu výskumu a preskúmaniu stavu vyučovania etickej výchovy na základných a stredných školách.

Hlavným cieľom nášho výskumu bolo overiť a zároveň zistiť, aký vzťah a postoj majú žiaci a študenti k predmetu etická výchova, keďže tento predmet už nie je len experimentálnym predmetom, ale začlenil sa k povinne voliteľným predmetom, ako reagujú na svojich učiteľov, ako im etická výchova pomohla, alebo ako vôbec zasiahla do ich životov. Zaujímalo nás, čo študenti očakávajú od svojich učiteľov, či im dôverujú, aké postavenie im prislúcha v dnešnej spoločnosti. Na druhej strane sme dali priestor aj učiteľom, aby sa mohli vyjadriť k postojom žiakov a študentov k predmetu etická výchova. Ako ich vnímajú, ktoré metódy mali úspech a ako hodnotia terajšie postavenie etickej výchovy na súčasných školách. V neposlednom rade sme vypracovali akýsi profil osobnosti učiteľa etickej výchovy z pohľadu študentov a učiteľov.

Vo výskume sme použili dotazníkovú metódu, ktorá sa nám vo vzťahu k skúmanému problému javila ako najvhodnejšia. Výskum sa uskutočnil v dvoch lokalitách a to vo Vranove nad Topľou a v Bratislave. Výskumu sa zúčastnilo 140 študentov a 16 učiteľov. Veková hranica študentov bola od 5. ročníka ZŠ až po 2. ročník SŠ. Na základe zistení postojov a názorov učiteľov prostredníctvom dotazníka pre učiteľov môžeme konštatovať, že učiteľom na hodinách etickej výchovy prevláda podnetná atmosféra, kdežto tlmivú nezaznamenal nikto. Čo sa týka aktivity žiakov na hodine etickej výchovy, 81.25% z učiteľov má aktívnych žiakov a 12.5% až mimoriadne aktívnych, z čoho sa dá usudzovať, že k etickej výchove žiaci pristupujú ináč ako k ostatným predmetom. 56.25% prijíma svojich žiakov, 37.5% prijíma svojich žiakov úplne bez výhrad, ale vyskytlo sa aj to, že 6.25 % prijíma svojich žiakov iba čiastočne. Čo sa týka motivácie žiakov, 56.25% dokáže svojich žiakov motivovať len niekedy a 6.25% s problémami. Ohľadom osobnosti učiteľov sa 56.25% opýtaných radí k sangvinikom, 12.5% k cholerikom a 31.25% sa radí k flegmatikom. Všetci opýtaní sú spoločenskí a otvorení ľudia. Z typologického hľadiska sa 18.75% učiteľov radilo k direktívnym, autokratickým učiteľom, 75% k demokratickým učiteľom a 6.25% k liberálnym učiteľom. Na poslednú otázku dotazníka, v ktorej respondenti mali reagovať na postavenie etickej výchovy 56.25% pozitívne hodnotí postavenie etickej výchovy, kým 31.25% opýtaným v etickej výchove niečo chýba.

Učitelia sa pozitívne vyjadrovali k otázkam týkajúcich sa žiakov a ich prístupu k etickej výchove. Dá sa konštatovať, že žiaci si etickú výchovu obľúbili, k čomu určite v nemalej miere prispel ich učiteľ. Až 75% tvorili demokratickí učitelia a všetci opýtaní patrili k ľuďom spoločenským a otvoreným. Vypracovaný rebríček požiadaviek na učiteľa etickej výchovy zahŕňa tieto vlastnosti, ktoré by podľa respondentov mal učiteľ etickej výchovy mať – empatia, komunikatívnosť, kreatívnosť, asertívnosť, ústretovosť. Zarážajúce na strane druhej je to, že 31.25% z učiteľov tvrdí, že postaveniu etickej výchovy niečo chýba a 12.5% berie postavenie etickej výchovy skôr negatívne. V odpovediach na otázky týkajúce sa hodín etickej výchovy žiaci reagovali skôr v pozitívnom zmysle. Kým vo vranovských školách sme našli aj prípravu na etickú výchovu, v bratislavských školách sa žiaci stopercentne zhodli, že sa na hodiny etickej výchovy nepripravujú. Žiaci z oboch regiónov sa zhodli aj na tom, že hodina etickej výchovy sa líši od iných hodín. Žiaci sú uvoľnení, spontánni, radi rozoberajú problémy, pristupujú k hodine zodpovedne, voľne, bez stresu, s radosťou a so záujmom. Žiaci a študenti sa zhodli aj v názore, že etická výchova by mala byť pre všetkých, nielen pre tých, čo o tento predmet javia záujem. Čiže si uvedomujú potrebu etickej výchovy pre všetkých. Na otázku čo by zlepšili na vyučovaní hodín etickej výchovy odpovedali, že by bolo dobré keby sa učili rovnorodé skupiny podľa veku, ocenili by menší počet žiakov, prijali by podnetné materiály a špeciálnu učebňu. Učiteľov sme sa zase pýtali, čo ich fascinuje na etickej výchove: možnosť ovplyvňovať výchovu žiakov a študentov, iné formy a metódy vyučovania, zážitkové učenie, voľnosť výberu tém, úprimnosť, možnosť dozvedieť sa o žiakoch a študentoch viac, príjemná atmosféra, ochota komunikovať. Učiteľov sme sa pýtali v čom vidia prínos etickej výchovy pre svoj budúci život, kde sa vyjadrili, že im to prináša veľa informácii o živote a správaní sa žiakov a študentov, buduje sa lepší vzťah medzi učiteľmi a študentmi, zlepšuje sa komunikácia navzájom medzi sebou, ale aj medzi žiakmi a učiteľmi. Dokážu nahliadnuť do cítenia a zmýšľania žiakov. A nemôžeme opomenúť otázku, čo učiteľov inšpirovalo k výberu etickej výchovy ako budúceho učiteľa a k nej sa vyjadrovali, že bola to záľuba, možnosť pozorovania seba a iných, tvarovanie charakteru žiakov aj v súkromnom živote, psychologické hľadisko, ale aj napríklad nutnosť (doplniť si aprobáciu resp. absolvovať 1. atestačnú skúšku). Prekvapivé je porovnanie zmien správania sa v dôsledku navštevovania hodín etickej výchovy. Kým vo vranovských školách žiaci registrovali zmeny, v bratislavských im hodina etickej výchovy nepomohla v zmene správania. Za negatívum môžeme považovať aj to, že v oboch regiónoch sa objavila reakcia na atmosféru na hodinách etickej výchovy okrem podnetných aj tlmivá, čo je k obsahu a náplni etickej výchovy zarážajúce. Ale na druhej strane oba regióny považujú etickú výchovu za potrebnú pre ďalší vývoj jedinca. Učitelia v oboch regiónoch sú podľa žiakov tvoriví, dokážu sa vcítiť do zložitých situácií, rešpektujú žiakove názory a nepôsobia chladne. Väčšina žiakov svojich učiteľov prijíma, aj keď vo vranovskom okrese sa objavila odpoveď, že svojho učiteľa vôbec neakceptujú. Čo sa týkalo hodnotenia správania učiteľov k svojim žiakom, oba regióny odpovedali pozitívne. Porovnateľné boli aj odpovede na otázku, či považujú učiteľa za svoj vzor. Tu sa však vyskytli aj odpovede, že učiteľ nie je vzorom. Žiaci zostavili profil učiteľa etickej výchovy. Učiteľ etickej výchovy by podľa nich by mal byť komunikatívny, milý, láskavý, pokojný, tvorivý, chápavý, dobrý, zodpovedný, rešpektovaný, tolerantný, slušný, spoločenský, vtipný, autentický, vzdelaný, liberálny, morálny, benevolentný.

Učiteľské poslanie

Akú úlohu teda zohráva v tomto svete učiteľ etickej výchovy? Je jeho miesto ešte stále potrebné? Alebo bol už v dnešnej dobe nahradený inými prostriedkami? Je táto doba už natoľko vyspelá, že nás zastúpia informačné technológie vo všetkom? Určite si každý učiteľ kladie otázku, kde zostali naše potreby, práva na vlastný život, ako máme zvládať všetky tie rozpory medzi cieľmi a možnosťami. Máme my učitelia ešte vôbec nejaké práva? A sme ešte vôbec potrební ? Kladie sa na nás stále viac a viac a popri tom sa zabúda na to najdôležitejšie a to, že aj my sme len ľudia a potrebujeme mať podmienky na realizáciu výchovy a vzdelávania. Kde zostala radosť z odovzdávania vedomostí, poznatkov, kde sa stratilo to prvotné očarenie?

Sú profesie, v ktorých prvoradým pracovným nástrojom je osobnosť jedinca. Spôsob jeho myslenia, postoje, hodnoty, komunikačné schopnosti, správanie sa k druhým a odovzdávanie svojich poznatkov a skúseností. Výchova k prosociálnosti a k empatii, dozrievanie osobnosti, sa nedeje len na hodinách etickej výchovy, ale má všeobecné zastúpenie vo všetkých predmetoch a závisí len od nás učiteľov ako a kde ju využijú. Učíme žiakov pochopiť veci a javy, aby mohli v skutočnom živote preciťovať, podávať ďalej tieto nadobudnuté vlastnosti, dokázať ich chápať nielen rozumom, ale i srdcom. Aby neboli len vzdelaní, ale i dobrí. Dnešná profesia učiteľa sa dynamicky mení v závislosti od premien vzdelávacieho kontextu, ale dúfame, že učitelia budú stále zohrávať významnejšiu úlohu v učiacej sa spoločnosti.

doc. PaedDr. Igor Lomnický, PhD.
PaedDr. Zuzana Sládečková
Katedra všeobecnej a aplikovanej etiky FF UKF Nitra

Erasmus+: Two voices

Súkromná stredná umelecká škola v Žiline sa úspešne zapája do spolupráce so Slovenskou akademickou asociáciou pre medzinárodnú spoluprácu (SAAIC) pri realizácii mobilitných projektov od svojho vzniku. V aktuálnom školskom roku realizujeme v rámci programu Erasmus+ (kľúčová akcia KA2 – Strategické partnerstvá) bilaterálny projekt so Strednou umeleckou školou v Zakopanom s názvom „Two voices".

Hlavným cieľom projektu je prepojiť teoretické vzdelávanie umeleckého zamerania s praktickou činnosťou a implementovať inovatívne výtvarné techniky do výchovno-vzdelávacieho procesu. Pridanou hodnotou projektu medzinárodnej spolupráce je rozvíjanie informačno-komunikačných technológií, jazykových zručností a odborných umeleckých kompetencií žiakov vo vyučovacom procese. Účastníci projektu získajú potrebné informácie o pracovnom prostredí, pracovných nástrojoch a technikách, postupoch práce a výtvarnej tvorbe. Do projektu bilaterálnej spolupráce bude zapojená skupina 36 žiakov a 6 pedagogických zamestnancov z našej školy.

Počas dvojročnej realizácie projektu sa uskutoční päť pracovných stretnutí, ktoré budú zamerané na štyri tematické oblasti umeleckého vzdelávania – maľba, kresba, fotografia a tvorba výtvarného objektu (umelecké spracovanie dreva a kovu). Počas práce v ateliéroch budú prebiehať sprievodné akcie – jazyková príprava z anglického, poľského a slovenského jazyka a iné kultúrne a spoločenské aktivity. Každé zo stretnutí bude ukončené spoločnou výstavou a vernisážou, na ktorej budú predstavené výtvarné práce ďalším pedagógom, žiakom a širokej verejnosti. Súčasťou projektu je implementácia Európskeho systému prenosu kreditov v odbornom vzdelávaní a príprave (ECVET) do výchovno-vzdelávacieho procesu.

Súkromná stredná umelecká škola v Žiline získala za posledných osem rokov spolupráce s SAAIC finančné prostriedky vo výške viac ako 100 tis. EUR na realizáciu mobilitných projektov z Programu Lifelong Learning programme (podprogram Comenius – školské partnerstvá, podprogram Leonardo da Vinci) a z programu Erasmus+ (kľúčová akcia KA2 – Strategické partnerstvá). Prostredníctvom medzinárodnej spolupráce sa žiakom školy otvorili cesty k ďalšiemu vzdelávaniu a odbornej príprave. Naša škola im vytvorila podmienky na to, aby našli primerané uplatnenie na európskom trhu práce.

Ing. Václav Dostálek
riaditeľ školy

Nadaní žiaci navštívili Európsky parlament

Nadaní žiaci z Prešova, Levoče a Bardejova vycestovali za poznaním európskych inštitúcií do Štrasburgu. Ten spoznali vďaka pozvaniu od poslanca Európskeho parlamentu Vladimíra Maňku, ktorý dlhodobo podporuje aktivity celoslovenskej iniciatívy Rozumieme nadaným.

Vychádzka „za pamiatkami" bola prvou aktivitou mladých výletníkov po dlhej ceste. Na prvý pohľad zaujala hlavná architektonická pamiatka mesta - katedrála Notre Dame de Strasbourg, jedna z najvyšších veží vo Francúzsku. Skvosty architektúry postavené pred viac ako tisíc rokmi upútali nejedno oko cestovateľov.

Plavba loďou po rieke Rýn spojená s prednáškou o Štrasburgu nás potešila. Dozvedeli sme sa, že Štrasburg je hlavné mesto regiónu Alsasko a v minulosti striedavo patrilo Francúzsku a Nemecku. Starobylé budovy, ale aj moderná architektúra. Nádherná plavba, počas ktorej uvidíte Alsaské múzeum, Kostol sv. Mikuláša, Most sv. Tomáša, Vežu galejníkov, Parížsky most, Justičný palác, Rýnsky palác a veľa ďalších nádherných pamiatok.

Spoznávaním historických častí mesta Štrasburg nás sprevádzali televízny moderátor Patrik Herman a asistentka pána europoslanca Lujza Lysinová. Po nádhernej plavbe loďou a prehliadke mesta sme navštívili Európsky parlament, kde nás privítal poslanec Európskeho parlamentu Vladimír Maňka. Európska únia, parlament, práca europoslancov a fungovanie európskych inštitúcií boli súčasťou prednášky, ktorej sme sa v úvode nášho stretnutia zúčastnili. Europoslanec Maňka oboznámil prítomných s aktuálnymi otázkami rokovaní parlamentu a vysvetlil témy, ktoré boli a sú predmetom jeho práce v tejto európskej inštitúcii. Súčasťou besedy boli aj otázky pozvaných hostí zo Slovenska.

Poslanec Európskeho parlamentu Vladimír Maňka

Nadaní študenti si v Štrasburgu stihli pozrieť mesto a pamiatky

Po spoločnom odfotografovaní účastníkov zájazdu s europoslancom Maňkom sme činnosť parlamentu zažili „naživo" počas plenárneho zasadnutia, z balkóna pre hostí. Aktuálnou témou, ktorá rezonovala v parlamente bol problém „Bahama leaks", ale aj situácia v Grécku, konflikty záujmov niektorých poslancov. Rokovanie bolo zaujímavé, ako aj preberané témy.

V mene organizátorov celoslovenskej iniciatívy Rozumieme nadaným si na stretnutí v Európskom parlamente v Štrasburgu prevzal sošku anjela ako poďakovanie za podporu projektov a aktivít pre nadaných a talentovaných pán poslanec Vladimír Maňka.

Výlet sme ukončili návštevou Rady Európy. Ochrana ľudských práv a posilňovanie demokracie patrí medzi hlavné funkcie tejto európskej inštitúcie. Potešila nás prednáška o Rade Európy, ale aj možnosť prezrieť si rokovaciu sálu a priestory.

Chutný obed, posledné nákupy suvenírov v meste i prehliadka katedrály, to boli naše posledné aktivity v nádhernou európskom meste. Na Štrasburg máme len tie najkrajšie spomienky. Ďakujeme organizátorom poznávacieho výletu a poslancovi Európskeho parlamentu Vladimírovi Maňkovi za pozvanie i podporu projektov určených pre slovenské deti.

Bc. Laura Uličná
Mgr. Juliána Sedláková

Stopy minulosti v umeleckých remeslách

Súkromná stredná umelecká škola v Hodruši – Hámroch sa môže pochváliť niekoľkými významnými úspechmi. Vďaka šikovným študentom a vyučujúcim sa prezentujeme po celom Slovensku, ale aj v blízkom zahraničí. Aj tentoraz sa nám naskytla príležitosť ukázať, aké príťažlivé a úžasné sú naše remeselné odbory a akí zruční sú naši študenti.

Ešte pred dvomi rokmi sme rozbehli spoluprácu s Archeologickým múzeom Slovenského národného múzea v Bratislave, pretože nás zaujal článok o originálnych artefaktoch, ktoré sa zachovali v Čake a Dedinke. Vďaka ochote riaditeľa Archeologického múzea PhDr. Juraja Bartíka PhD. si naši študenti mohli prísť osobne prehliadnuť zachované artefakty a takisto im bola poskytnutá odborná dokumentácia. Na základe preštudovaného materiálu zhotovili repliky týchto artefaktov a svoje odborné práce v Stredoškolskej odbornej činnosti, s ktorými vyhrali aj celoslovenské kolo. Náš študent Daniel Klucha zhotovil repliku čakanského vojaka a študent Martin Šimek Kňažnú z Dedinky. Vďaka svojej šikovnosti a talentu sa im podarilo vytvoriť niečo, čo zaujalo aj pána riaditeľa Archeologického múzea. Keďže sa chlapci zaujímajú najmä o historické šperky a zbrane, vyhotovili aj ďalšie repliky artefaktov starých niekoľko sto či tisíc rokov. Bol to napríklad keltský meč, ktorého história spadá až 2200 rokov dozadu. Nakoniec sa naša škola v spolupráci s Archeologickým múzeom Slovenského národného múzea v Bratislave rozhodla zorganizovať zaujímavú výstavu pod názvom Umelecké remeslo od praveku po súčasnosť. Cieľom výstavy nebolo len spropagovať umelecké študijné odbory ako napríklad umelecké kováčstvo či zlatníctvo a klenotníctvo, ale hlavne priblížiť verejnosti pomocou originálnych replík dávnu minulosť.

20. októbra 2016 o 16:00 sa konala slávnostná vernisáž k tejto výstave, ktorá bude sprístupnená verejnosti do 31. marca 2017 v priestoroch Archeologického múzea. Na slávnostnom otvorení nechýbalo niekoľko významných osobností ako napríklad riaditeľ Štátneho inštitútu odborného vzdelávania JUDr. Ing. Michal Bartók, vedúca odboru súkromných škôl ministerstva školstva PaedDr. Edita Zacharová, cechmajster Ľubomír Déči za Cech zlatníkov a klenotníkov Slovenska, pani riaditeľka Novohradského múzea v Lučenci, a samozrejme, zástupcovia našej školy na čele s riaditeľom RNDr. Petrom Michálikom.

Na výstave máte možnosť obdivovať repliky historických artefaktov keltského náčelníka, keltský meč a šperky, kňažnú z Dedinky, čakanského vojaka s jeho brnením a mečom, rímskeho vojaka, ktorému nechýba zbroj, prilba, opasok, meč, štít a kopija, germánsku ženu, šperky z Veľkej Moravy, ale aj slovanské šperky. Jednotlivé figuríny sú doplnené autentickými obrazmi, ktoré namaľovali taktiež študenti Súkromnej strednej umeleckej školy v Hodruši – Hámroch vo veľkosti 90 krát 160 cm.

Zaujímavosťou je aj to, že táto výstava je putovná. Najbližšie ju budete mať možnosť vidieť od apríla 2017 v Novohradskom múzeu v Lučenci. Veríme, že všetci návštevníci tejto výstavy aspoň na chvíľu precítili atmosféru dávnej minulosti.

Mgr. Ivana Kleinová

Slávnostné otvorenie výstavy

Replika zbroje rímskeho vojaka pretoriána

Keltský meč z Plešivca starý 2200rokov a náš originál

Repliky keltských bronzových šperkov

Výročná konferencia“ Škola s regionálnou výchovou 2016“

Tohtoročná Výročná konferencia Združenia pedagógov zo škôl s regionálnou výchovou sa konala v rázovitej, na tradície bohatej horehronskej obci Heľpa. Základná škola v Heľpe úlohu hostiteľky zvládla výborne aj vďaka dobrej spolupráci s Obecným úradom v Heľpe.

Konferencia sa konala vo veľmi pekných priestoroch penziónu Lucs. Budova penziónu priam dýcha históriou. Bývalá kúria z roku 1799 patrila do vlastníctva rodiny Lucsanszkých. V tejto budove býval aj Karol Plicka, keď v roku 1933 natáčal film Zem spieva.

Po úvodných, privítacích príhovoroch starostu Ing. Petra Hyriaka a pani riaditeľky základnej školy Mgr. Aleny Milanovej vystúpila nová predsedníčka Združenia pedagógov zo škôl s regionálnou výchovou PaedDr. Mária Slosiariková. Pani predsedníčka predstavila pracovný tím predsedajúcej školy (ZŠ s MŠ Juraja Slávika Neresnického v Dobrej Nive), predniesla plán činnosti Združenia v budúcom období a vyslovila želanie užšej spolupráce Združenia pedagógov zo škôl s regionálnou výchovou s Ministerstvom školstva vedy a výskumu Slovenskej republiky, so Štátnym pedagogickým ústavom a s Maticou Slovenskou. Poďakovala ZŠ Sama Cambela za doterajšie predsedníctvo a odovzdala ďakovný list PaedDr. René Kováčikovi, PaedDr. Janke Krížovej a Mgr. Renáte Malovskej. Poďakovanie vyjadril aj Mgr. Milan Markovič, bývalý riaditeľ ZŠ Očová, zakladateľ Združenia. za znovuzrodenie Združenia v roku 2012.

Certifikáty novým členským školám - ZŠ s MŠ Terézie Vansovej a ZŠ Pliešovce, odovzdal vedúci odboru školstva pri MsÚ Zvolen Mgr. Miroslav Marcinko.

Konferenciu prišiel pozdraviť aj predseda Matice Slovenskej Ing. Marián Tkáč, PhD, čím nás všetkých milo prekvapil. Vyjadril radosť z nášho úsilia zachovávať tradície a učiť deti vážiť si históriu a odkazy našich predkov. Vyjadril nám podporu a povzbudil do ďalšej práce, za čo mu ďakujeme.

Potom už nasledovali veľmi zaujímavé prednášky odborníkov.“Hodnoty krajiny Horehronia“ predstavil Doc. Ing. Peter Jančura, PhD. z Technickej univerzity vo Zvolene. Z Filozofickej fakulty UMB vystúpil Doc. PaedDr. Július Lomančík, PhD. s prednáškou “Jazykové a literárne špecifiká regiónu vo vyučovaní slovenského jazyka a literatúry na druhom stupni ZŠ”. PhDr. Andrea Jágerová z Podpolianskeho osvetového strediska Zvolen hovorila o zvonoch a zvonároch z Dobrej Nivy a okolia. O typológii slovenských ľudových tancoch nás poučila Mgr. Tatiana Salajová zo Stredoslovenského osvetového strediska Banská Bystrica.

Typická horehronská izba s predvianočnou výzdobou.

Všetci zúčastnení pozorne počúvali príhovor.

Praktické ukážky ľudového zvykoslovia sme mali možnosť uvidieť na starej fare pod názvom “Od Lucii do Viliji“ Videli sme rôzne remeslá a práce, ktoré sa robili na dedine hlavne v zime v predvianočnom čase: páranie peria, priadky, česanie vlny a práce s drevom. Mali sme možnosť uvidieť typickú horehronskú izbu s vianočným stromčekom visiacim nad vianočným stolom a s vianočnou výzdobou.

Mohli sme ochutnať vianočné koláčiky a typické heľpianske dobroty. Na záver sme si pozreli Betlehemcov a vypočuli prekrásne spevy heľpianskych dievčat.

Ani upršané a zachmúrené počasie nám nepokazilo krásne zážitky z tohto pekného dňa. Ešte raz ďakujeme za skvele zorganizovanú výročnú konferenciu v Heľpe.

PaedDr. Mária Slosiariková

Ukážky ľudových tancov boli súčasťou programu.

Nechýbala ani ukážka ľudových remesiel.

O čom sníva Zem?

Každý máme svoje sny. Niekto sníva o novom aute, iní možno o nezabudnuteľnej dovolenke, dome, chate, o ceste okolo sveta, či kope voľna a peňazí....Zamysleli ste sa niekedy nad tým, o čom by tak mohla snívať naša Zem? Keby mohla snívať, možno by snívala o čistom vzduchu a vode, o krásnej neznečistenej prírode, o množstve vysadených stromov a kvetov, možno by si vysnívala mestá bez áut a skládok odpadu, či moria a oceány bez znečisťujúcej ropy...

O čom sníva Zem - to je názov projektu žiakov Základnej školy s materskou školou, Komenského 279/32 v Dolnom Kubíne – Kňažej. V projekte podporenom Ministerstvom školstva Slovenskej republiky sa učitelia spolu so žiakmi zamýšľajú nad tým, aké sny má Zem a ako by sme ich my ľudia mohli splniť...

Možno nedokážeme odstrániť všetky skládky ani vyčistiť všetky moria, tiež nevieme vyčistiť vzduch, ale jedno vieme, spojiť sa pre dobrú vec a osloviť aj iných. Začíname so žiakmi krôčik za krôčikom a veríme, že to bude ten správny krok do budúcna. Projekt je zameraný na odpad, jeho minimalizáciu, separáciu a opätovné využitie.

Cieľom projektu je skvalitniť vyučovanie, vniesť do vyučovania nové inovatívne prístupy, kooperatívne, rovesnícke, zážitkové a projektové vyučovanie, využívanie informačno-komunikačných technológii, rozvíjať tvorivosť a kritické myslenie žiakov. Chceme motivovať aj rodičov a obyvateľov obce a zapojiť ich do zberu nepotrebných elektrospotrebičov. Prostredníctvom internetu motivovať aj iné školy a pedagógov. Okrem krátkodobých cieľov, ako je naučiť žiakov správne triediť odpad v škole, pravidelne čistiť okolie školy a ukázať možnosti opätovného využitia odpadu máme aj ciele dlhodobé. A to tému odpadu neustále obnovovať a zavádzať do vyučovania podľa možností v rámci každého predmetu v rôznych témach. Príkladom a pozitívnou motiváciou chceme preniesť návyky a zodpovednosť za vznik odpadu aj do domácnosti.

Projekt je celoškolský, preto každá trieda sa doňho zapojila svojou aktivitou. Prváci vytvorili „nové šaty pre ich zošity“ Úlohou žiakov bolo navrhnúť obaly na učebnice alebo zošity s využitím odpadového materiálu napr. reklamné plagáty, stránky z časopisov.

Druháci nás presvedčili o tom, že aj odpad môže okrášliť....z použitých plastových pohárov a vrchnáčikov z PET fliaš vytvorili model svietidla, ktoré okrášlilo chodbu našej školy.

Tretiaci sledujú ako dlho sa budú rozkladať rôzne druhy odpadkov: napr. plasty, sklo, tetrapaky, igelitové tašky, obaly z cukríkov, ohryzok z jablka a pod. Keďže rozloženie niektorých odpadkov, by trvalo veľmi dlho, môžu tieto údaje zistiť aj pomocou internetu.

Štvrtáci počas vychádzky do prírody vyzbierali odpadky a priniesli ich do školy, kde spoločne vytvorili plagát s názvom: Odpad do prírody nepatrí.

Ďalšie aktivity sú: preskúmať tajný život tabletu, aké komponenty obsahuje, odkiaľ pochádza a kam potom, taký pokazený tablet vyhodíme, tvorivé dielne, čo všetko sa dá vyrobiť z odpadu?, starší učia mladších o odpade – rovesnícke a zážitkové vyučovanie (formou kvízov, tajničiek, pokusov, súťaží), vyhlásenie a zrealizovanie zberu nepotrebných elektrospotrebičov z našich domácností a vytvorenie krátkej reklamy na tému triedenie odpadu.

Úlohou deviatakov je osloviť širokú verejnosť prostredníctvom billboardu, ktorý nás vyzýva k separácii a recyklácii odpadu, aby sme našu Zem urobili krajšou....

Projekt bude v novembri ukončený, ale podobné aktivity budeme zavádzať do vyučovania aj počas ďalších dní školského roka a viesť tak žiakov k vytváraniu trvalých pozitívnych návykov a k zodpovednému vzťahu k prírode. A ak sa nám podarí splniť aspoň jeden ten najdôležitejší sen našej Zemi a to byť ľuďmi, ktorým záleží na našej Zemi, tak to všetko určite stálo za to.

Mgr. Andrea Kereškényiová
koordinátorka projektu

OA v Žiline sa zapojila do programu ERASMUS+

Vzhľadom na skutočnosť, že naša škola – Obchodná akadémia na Veľkej okružnej 32 v Žiline bola úspešná v rámci programu ERASMUS+ pre oblasť vzdelávania a odbornej prípravy, Kľúčová akcia 1 – Vzdelávacia mobilita jednotlivcov, získala pre školský rok 2016/2017 grant na realizáciu projektu s názvom „Zabezpečenie kvality vzdelávania v študijnom odbore 6317 M 74 obchodná akadémia - bilingválne štúdium (slovensko-anglické)“ v celkovej výške 28 625 EUR.

Zapojenie Obchodnej akadémie v Žiline do tohto projektu bolo výsledkom dlhodobého zámeru školy rozvíjať komunikačné a sociálne zručnosti žiakov v cudzom jazyku pri výkone odborných ekonomických činností a zvýšiť kvalifikáciu a odbornosť pedagogických zamestnancov. Okrem poskytovania odborného ekonomického vzdelania v slovenskom jazyku v rámci študijného odboru 6317 M obchodná akadémia, od školského roku 2015/2016 bol na škole zaradený aj nový študijný odbor - obchodná akadémia - bilingválne štúdium (slovensko-anglické).

Medzi hlavné ciele projektu patrí zabezpečiť kvalitu vyučovania v študijnom odbore 6317 M74 obchodná akadémia - bilingválne štúdium (slovensko-anglické), šíriť dobré meno školy, patriť medzi úspešné školy v pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja a taktiež odborne pripraviť pedagogických zamestnancov v uvedenom študijnom odbore.

V rámci spolupráce s partnerskými organizáciami Bell Educational Services Ltd a International Study Programmes, ktoré si škola vybrala najmä na základe osobných odporúčaní spokojných účastníkov jednotlivých kurzov a ich medzinárodnej reputácie v poskytovaní odborných kurzov pre učiteľov, sa jedenásť pedagogických zamestnancov v priebehu školského roka 2016/2017 zúčastní praktických kurzov („Teaching business English“, „Collegiality across Clil“, „Course for teachers of English“, „Course for teachers in vocational schools“, „School development and quality evaluation“ a pod.) vo Veľkej Británii (Cambridge, Gloucester, Southampton), zameraných na získanie zručností a nových nápadov pre vyučovanie všeobecno-vzdelávacích a odborných predmetov v anglickom jazyku.

Kurz "School development and quality evaluation and enhancement in primary and secondary schools" dal aj vedeniu školy priestor aktívne participovať na projekte. V rámci tohto 1-týždňového kurzu členovia vedenia školy mali v októbri 2016 možnosť vymeniť si skúsenosti s riaditeľmi a zástupcami škôl z rôznych častí Európy, získať detailný pohľad o vzdelávacom systéme vo Veľkej Británii ako i pozorovať vyučovacie hodiny na miestnych školách, získať podnety na motiváciu, stimulovanie a podporovanie študentov v procese učenia sa a zaradení sa do pracovného prostredia.

Projekt bude mať svojimi aktivitami nepochybne dopad nielen na samotných účastníkov, ale aj na všetkých zamestnancov a žiakov školy. Vzhľadom na skutočnosť, že v Žilinskom kraji sa nachádza množstvo zahraničných spoločností a inštitúcií hľadajúcich zamestnancov s jazykovými, komunikačnými a obchodnými zručnosťami, vďaka projektu škola bude mať absolventov pripravených vstúpiť a uplatniť sa na trhu práce. Realizáciou projektu sa zvýši konkurencieschopnosť absolventov a zároveň zníži miera nezamestnanosti v regióne. Realizácia tohto projektu zaručí škole úspech nielen v súčasnosti, ale najmä v budúcich rokoch.

JUDr. Jana Tomaníčková
koordinátorka projektu

Na slovenské univerzity smerujú tisíce útokov

Vysoké školy si teraz môžu otestovať úroveň bezpečnosti svojich sietí!

Slovenské vysoké školy sa ocitli v hľadáčiku kybernetického zločinu. Počet útokov, ktoré smerujú na ich počítačové siete, sa počíta v tisícoch denne. Vyplýva to z bezpečnostnej analýzy sieťovej premávky, ktorú na slovenských univerzitách bezplatne vykonala spoločnosť Cisco v spolupráci so spoločnosťou ALEF Distribution. Riešením by mohlo byť nasadenie firewallov budúcej generácie so softvérovou platformou Cisco FirePOWER Threat Defense, ktoré prinášajú pokročilú automatizovanú ochranu proti hrozbám.

Ilustračné foto, zdroj: TASR/Štefan Puškáš

Bezpečnostným auditom už prešli 3 vysoké školy, na ďalšej práve prebieha. Celkovo sa do testovania bezpečnosti siete zatiaľ prihlásilo 11 slovenských vysokých škôl.

Počítače pod kontrolou hackerov

Už prvé výsledky naznačili, že audit má opodstatnenie. Zariadenia Cisco, pripojené do školských sietí, počas testovania odhalili takmer 122-tisíc útokov, z čoho 329 patrilo do kategórie vážnych. Cisco dokázalo identifikovať IP adresy, zasiahnuté útokom z internetu i zariadenia, ktoré boli napadnuté škodlivým kódom už pred začiatkom testovania. Štúdia zistila viac ako 100 počítačov komunikujúcich s riadiacimi servermi útočníkov, takzvanými „Command and Control“, ktoré univerzity s existujúcimi nástrojmi nevedeli odhaliť. Nainštalovaný malvér umožňoval útočníkom úplnú kontrolu nad týmito zariadeniami.

„Od auditu sme očakávali lepší náhľad do bezpečnosti našej dátovej siete,“ hovorí Martin Drozda, prodekan Fakulty elektrotechniky a informatiky Slovenskej technickej univerzity. „Naša fakulta podporuje pluralitu výskumu a výučby a aj preto je jej dátová sieť otvorenejšia ako napríklad firemné siete. Jej zabezpečenie je náročná úloha. Výsledky auditu naznačili, že FEI STU je cieľom rôznych penetračných útokov. Aj na základe týchto zistení sme upravili priority pri zvyšovaní bezpečnosti dátovej siete,“ dodáva prodekan.

Cieľom útokov aj nemocnice či neziskovky

Audit na každej vysokej škole trvá dva týždne, počas ktorých špeciálne zariadenie Cisco monitoruje sieťovú premávku. Pokročilými metódami dokáže sledovať a odhaliť existujúce infiltrácie a zachytiť tie, ktoré sa do siete ešte len snažia dostať. Výsledkom sú tri podrobné správy, ktoré vysokým školám ukážu pravdivý obraz o útokoch, škodlivom softvéri i celkovej úrovni bezpečnosti.

„Naše prieskumy už v minulých rokoch začali odhaľovať trend, podľa ktorého sa zločinci v kyberpriestore stále viac orientujú na ciele, ktoré považujú za menej chránené – nemocnice, neziskové organizácie, univerzity,“ vysvetľuje František Baranec, country manager Cisco Slovensko. „Aj preto sme sa v spolupráci s partnermi rozhodli ponúknuť slovenským univerzitám možnosť bezplatnej bezpečnostnej analýzy, aby si overili, nakoľko sú ich siete bezpečné,“ dodal.

Štúdia Cisco Midyear Security Report 2016, v ktorej sa spoločnosť venuje aktuálnemu stavu kybernetickej bezpečnosti, potvrdzuje trend, podľa ktorého sa z kybernetického zločinu stáva čoraz väčší biznis. Prácu zločincom v kyberpriestore uľahčuje aj nedostatočné zabezpečenie počítačových sietí.

Mení sa aj charakter útokov a stopercentná bezpečnosť už nie je možná. Prispôsobiť sa tomu musia aj metódy ochrany – dôležitá je nielen prevencia, ale aj to, čo sa deje počas útoku a po ňom. Aj preto veľkú úlohu zohráva prehľad o dianí v sieťach, ktoré sú aj veľmi účinným bezpečnostným senzorom. Schopnosť sledovať a analyzovať sieťovú premávku dáva riešeniam Cisco k dispozícii špičkový prehľad. Umožňuje tak objavovať a riešiť nové hrozby a anomálie veľmi rýchlo. Aj preto im v priemere trvá vyšetrenie neznámych vzoriek súborov len 13 hodín, kým celkovo v rámci odvetvia zostávajú mnohé útoky neodhalené priemerne 200 dní.

Práve na základe kontextových informácií o prístupe k aplikáciám a ich prepájaní s aktuálnymi informáciami o hrozbách fungujú aj firewally budúcej generácie Cisco s platformou FirePOWER, ktoré dokážu automatizovane odhaľovať a zastavovať i doposiaľ neznáme hrozby.

Organizáciám to prináša i finančné benefity – pri manuálnej identifikácii a bežných sadzbách za prácu bezpečnostného technika by pri tempe útokov ako v prípade univerzít zákazníci museli zaplatiť viac ako pol milióna eur.

Miloslav Surgoš

Ako pomôcť deťom šikanovaným na internete?

Mladí ľudia priznávajú, že sa na internete stretávajú s obťažovaním, prenasledovaním, s takzvaným sextingom a kyberšikanou. Včas môžu zasiahnuť práve pedagógovia a pomáha im v tom aj vzdelávací portál Cyberhelp.eu.

Kyberšikanovanie je forma šikanovania, pri ktorej nehrá fyzická sila žiadnu rolu. Obeťami sa najčastejšie stávajú mladí ľudia, ktorí nevedia ako sa s problémom kyberšikany vyrovnať. Páchateľom môže byť ktokoľvek s pripojením na internet.

Ku kyberšikane patrí zámerné urážanie, vyhrážky, odhaľovanie intímnych informácií či obťažovanie iných za pomoci moderných komunikačných prostriedkov, ktoré trvá dlhšie obdobie. Agresor sa často skrýva za rúškom anonymity, no pri riešení prípadov kyberšikanovania sa veľmi často ukáže, že obeť a agresor sa poznajú aj osobne, napríklad zo školy.

Webová stránka Cyberhelp.eu sa venuje kybernetickému šikanovaniu a ponúka pedagógom a pracovníkom s mládežou rady a učebné materiály na využitie online ale aj na stiahnutie. Prostredníctvom vzdelávacieho obsahu na webových stránkach projektu sa pedagógovia dozvedia, ako odhaliť kyberšikanu a pomôcť obetiam, ale aj ako kyberšikane predchádzať.

Elektronické šikanovanie podceňujú nielen rodičia, ale niekedy aj učitelia. Môže za to aj rozdiel v poznaní a ovládaní nových technológií. Pedagógovia majú pôsobiť preventívne a vedieť včas zasiahnuť v školskom prostredí. Problematiku kyberšikany je potrebné brať vážne. Je to oblasť, v ktorej sa učitelia potrebujú ďalej vzdelávať, aby mohli svojim žiakom poskytnúť potrebnú pomoc.

Viacjazyčný portál Cyberhelp.eu ponúka pedagógom možnosť ďalej sa vzdelávať práve v oblasti bezpečnosti na internete. Učitelia majú k dispozícii informácie a výučbové materiály na tému kyberšikana, prispôsobené pre 3.-4. ročník, 5.-6. ročník a 7.-8. ročník. Tieto materiály pomáhajú vyvíjať učebné plány na prevenciu kyberšikany a poskytujú učiteľom informácie, ako v konkrétnom prípade kyberšikany medzi žiakmi správne reagovať.

Portál naviac obsahuje fórum na vytváranie komunity, pedagógovia tak majú priestor na diskusiu a zároveň si môžu vymieňať materiály a skúsenosti. Portál Cyberhelp.eu je dostupný už v 10 jazykoch – v bulharčine, nemčine, češtine, angličtine, litovčine, rumunčine, slovenčine, slovinčine, gréčtine a španielčine, pripravuje sa aj esperanto.

„Prevencia je to, na čo kladieme dôraz. Učitelia častokrát dokážu odhaliť šikanované dieťa priamo v škole, no ak ide o kyberšikanu, nie vždy vedia vhodne reagovať. Preto je naša webstránka dôležitá - pomáha tým, ktorí dokážu pomôcť,“ hovorí Peter Baláž, koordinátor občianskeho združenia Edukácia@Internet z Partizánskeho, ktoré spolupracuje na projekte.

Webový portál sa zameriava na tých, ktorí sa s deťmi a mládežou stretávajú denne a môžu im tak účinne pomôcť. Ide predovšetkým o učiteľov a rodičov, no pomoc na nej môže nájsť ktokoľvek.

Katarína Krutá

CYBERHELP.eu

Študenti myjavského gymnázia v Kodani

Začiatkom októbra (1.- 8. 10. 2016) sa študenti gymnázia H.Viskupová, P. Jurenková, B. Jamrišková, K. Bortelová, R. Mozolák a D. Macúch spoločne s Mgr. Salibovou a Mgr. Mockovčiakovou zúčastnili v poradí 2. mobility v rámci projektu ERASMUS +, v Kodani, do ktorého sú tiež zapojení študenti Dánska, Fínska, Kréty a Sicílie. Cieľom projektu je tvorba a prezentácia podnikateľského plánu, ktorý naši študenti opäť veľmi úspešne zvládli.

Po niekoľkomesačnom zhone a čakaní konečne nastal ten deň-deň nášho odchodu. Pocit rannej únavy a nervozity postupne vystriedali radosť a šťastie. Tranzit sršal dobrou náladou. Prvým medzníkom nášho dánskeho dobrodružstva bola Budapešť, v ktorej sme navštívili miesta ako Parlament, Citadela a pošťastilo sa nám vidieť aj výmenu čestnej stráže. O piatej hodine večernej bez problémov vzlietlo lietadlo, ktorým sme sa dostali do vysnívanej Kodane. Na letisku nás už čakali naše hosťovské rodiny s transparentmi v rukách...Nedeľu každý strávil vo svojej novej rodine.

Úvod týždňa prebehol nad naše očakávania. Ráno nás „domáci“ previedli po škole GLADSAXE GYMNAZIUM, ktorá je naozaj na vysokej úrovni. Nasledovala prezentácia podnikateľských plánov. I napriek neľahkej fínskej konkurencií, náš projekt výborne obstál. Všetci s obdivom sledovali proces vzniku tematickej reštaurácie v nami vytvorenom filme „FERO´S YARD“. Vzápätí sme sa zhromaždili v medzinárodných skupinkách, v ktorých sme zotrvali počas celého týždňa. Ich cieľom bolo vytvoriť reklamu na daný podnikateľský zámer. V poobedných hodinách nás čakala historická prehliadka Kodane.

Ďalší deň sme pokračovali v skupinovej práci a večer absolvovali plavbu loďou.

Streda sa niesla v znamení preslávenej „lékorice“, ktorej výrobu a chuť sme si mohli overiť na vlastnej koži priamo v závode na výrobu tejto pochúťky. S plnými bruchami sme sa dokotúľali do centra Kodane, kde sme pokračovali v natáčaní jednotlivých reklám.

Svoju trojdňovú prácu sme odprezentovali vo štvrtok. Víťazmi sa stali tvorcovia fínskej reklamy. Programu sa tentokrát zhostila škola tanca, kde sme sa naučili základom dánskeho rytmu. Po spoločnej, rodinnej večeri sme mali možnosť ukázať naše tanečné schopnosti príslušníkom hosťovských rodín.

Vyvrcholením celého týždňa bol piatok, kedy sme navštívili rodné mesto H.Ch. Andersena ODENSE a nádherné miesto STEVNS KLINT, zapísaného do Unesco. Vo večerných hodinách sme si užili pravú dánsku párty.

Ráno sme sa všetci stretli na letisku. So slzami v očiach sme poďakovali a rozlúčili sa s našimi dánskymi rodinami a chtiac-nechtiac pokračovali v ceste. Poslednou bodkou nášho týždenného dobrodružstva bola návšteva Bruselu. Potom sme už naozaj nasadli na lietadlo domov.

Pri spomienkach na tento nádherný týždeň strávený v spoločnosti úžasných ľudí, sa nám ešte neraz skotúľa slzička po líci. No veríme, že sa všetci vidíme v apríli 2018 na Myjave na poslednej mobilite v rámci celého projektu Erasmus + .

P. Jurenková, 2.B

VŠ zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety pomáha utečencom

Iniciatíva Vysokej školy zdravotníctva a sociálnej práce svätej Alžbety v Bratislave za pomoci Diecézní charity Brno, spoločnosti Hartman a Slovenskej katolíckej charity prináša do utečeneckých táborov na severe Grécka niekoľko ton zimného oblečenia, ponožiek a zdravotníckeho materiálu.

Utečenecká kríza okrem úpornej snahy dosiahnuť nový život v krajinách západnej Európy priniesla so sebou aj vznik viacerých utečeneckých táborov. Tieto sa postupne vytvorili nielen v oblasti Blízkeho východu, či Turecka, ale aj na území viacerých členských štátov Európskej únie. Dva z táborov na území Grécka navštívil v priebehu jarných mesiacov aj Tropic team Vysokej školy zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave. Zamerali sa na tábor v meste Alexandria a tábor v obci Ag. Varvara neďaleko mesta Veria. V tábore Ag. Varvara sú utečenci ubytovaní v budovách, v ktorých má spravidla jedna rodina k dispozícii jednu miestnosť, pričom kapacita je zhruba 400 osôb. Utečenecký tábor v Alexandrii má kapacitu 1200 osôb, ale utečenci tu zatiaľ bývajú v stanoch, keďže až a v mesiaci november sa očakáva dobudovanie tábora kontajnermi.

Nevyhovujúce ubytovanie, nedostatočný prístup k vode, nedostatok oblečenia, beznádej, celá táto osobná skúsenosť pracovníkov Tropic teamu bola impulzom k tomu, aby hneď po návrate na Slovensko oslovili viacerých partnerov, medzi nimi aj SKCH, s prosbou o pomoc. Cieľom bolo naplniť jeden kamión humanitárnym materiálom, ktorý by výrazne pomohol ľuďom v tábore prežiť obdobie zimných mesiacov, kedy tu teplota v noci klesá aj pod nulu.

„V rámci spolupráce a koordinácie pomoci pre utečenecké tábory v Grécku sme poskytli viac ako 4800 párov ponožiek rôznych veľkostí, ktoré sú aj z našej skúsenosti z pomoci utečencom v Slovinsku, nedostatkovým tovarom.

Verím, že sa postupne situácia aj v týchto táboroch bude zlepšovať,“ uviedol generálny sekretár SKCH Radovan Gumulák. Humanitárny materiál od partnerských organizácií sa začiatkom novembra sústreďoval a pripravoval na nakládku v Bratislave, následne ho po pár dňoch transportovali najkratšou trasou priamo na sever Grécka.

JUDr. Ján Michalský

Vzdelávacie systémy štátov EÚ by mali integrovať migrantov

Členské štáty EÚ by mali zabezpečiť, aby ich vzdelávacie systémy boli relevantnejšie a inkluzívnejšie. Najmä pokiaľ ide o integráciu nových utečencov a migrantov. Zdôrazňuje to tohtoročné vydanie Monitoru vzdelávania a odbornej prípravy, ktoré vydáva Európska komisia. Informovala o tom Ingrid Ludviková z tlačového oddelenia Zastúpenia Európskej komisie v SR.

Európa potrebuje podľa dokumentu účinné systémy vzdelávania, aby mladí ľudia mohli získať zručnosti, ktoré potrebujú na účasť na živote spoločnosti a na rozvoj svojej kariéry. Školy, univerzity a inštitúcie odborného vzdelávania a prípravy sú pritom základnými kameňmi rastu, zamestnanosti, inovácie a sociálnej súdržnosti. Európska komisia naznačuje, že členské štáty by mali zabezpečiť primerané finančné investície a poskytovať kvalitné vzdelávanie pre mladých ľudí bez ohľadu na prostredie, z ktorého pochádzajú, vrátane utečencov a migrantov.

Aby vzdelávanie malo zmysel

Komisár EÚ pre vzdelávanie, kultúru, mládež a šport Tibor Navracsics uviedol, že systémy vzdelávania v Európe môžu zohrávať kľúčovú úlohu pri riešení dôležitých problémov, akými sú napríklad pretrvávajúca nezamestnanosť mladých ľudí a pomalý hospodársky rast, ako aj pri riešení nových výziev, akou je utečenecká kríza. "Vzdelávanie však môže svoju úlohu plniť len vtedy, ak prináša dobré výsledky. Dnes viac ako kedykoľvek predtým musíme zabezpečiť, aby vzdelávanie umožnilo mladým ľuďom stať sa aktívnymi a nezávislými občanmi a nájsť si prácu, ktorá ich bude napĺňať. A nejde len o zabezpečenie udržateľného rastu a inovácie, ale o spravodlivosť," uviedol Navracsics.

Pokiaľ ide o investície do vzdelania, z údajov Monitora (za rok 2014) vyplýva, že verejné výdavky na vzdelávanie v EÚ začali opäť po troch po sebe nasledujúcich rokoch poklesu rásť. Celoeurópske verejné investície do vzdelávania vzrástli o 1,1 percenta ročne. Nárast investícií zaznamenali približne dve tretiny členských štátov. V šiestich krajinách bol tento nárast vyšší ako päť percent, jednou z nich bolo aj Slovensko. Naopak desať členských štátov - Belgicko, Cyprus, Chorvátsko, Estónsko, Fínsko, Grécko, Litva, Rakúsko, Slovinsko a Taliansko - znížilo v roku 2014 výdavky na vzdelávanie v porovnaní s rokom 2013.

Migranti majú slabšie výsledky

Komisia upozorňuje, že je potrebné vynaložiť väčšie úsilie, aby sa systémy vzdelávania stali inkluzívnejšími. V porovnaní s domácim obyvateľstvom migranti dosahujú slabšie výsledky. V roku 2015 v tejto kategórii zaznamenali

vyššiu mieru predčasného ukončenia školskej dochádzky a nižší počet absolventov terciárneho vzdelávania (vysokoškolského) než v prípade domáceho obyvateľstva. Približne 30 percent migrantov je pritom mladších ako 18 rokov a väčšina z nich má menej ako 34 rokov. Vzhľadom na ich mladý vek je vzdelanie účinným nástrojom pri podpore ich integrácie do spoločnosti.

V prípade Slovenska Komisia upozorňuje, že verejné výdavky na vzdelávanie v roku 2014 dosiahli 4,1 percenta HDP, čo je výrazne menej ako priemer EÚ vo výške 4,9 percenta. Podobnú alebo nižšiu úroveň zaznamenali len štyri ďalšie členské štáty. V kľúčových ukazovateľoch stratégie Európa 2020 Slovensko za priemerom EÚ zaostáva najmä v podiele populácie s dosiahnutým terciárnym vzdelaním. Vysokoškolské vzdelanie malo v roku 2015 na Slovensku 28,4 percenta ľudí od 30 do 34 rokov. Priemer EÚ bol pritom 38,7 percenta ľudí. Slovensko v roku 2015 rovnako zaostávalo v účasti dospelých na celoživotnom vzdelávaní. Európska komisia odporúča Slovensku zlepšiť výsledky v oblasti vzdelávania zvyšovaním atraktívnosti učiteľského povolania a posilňovaním účasti rómskych detí na všeobecnom vzdelávaní už od raného detstva.

Monitor vzdelávania a odbornej prípravy 2016 je piatym vydaním tejto výročnej správy, ktorá zachytáva vývoj európskych systémov vzdelávania a odbornej prípravy. Meria sa ním pokrok Európy v súvislosti s plnením hlavných cieľov stratégie Európa 2020 v oblasti vzdelávania. Monitor analyzuje hlavné problémy európskych vzdelávacích systémov a predstavuje politické opatrenia, ktoré by im mohli pomôcť lepšie reagovať na spoločenské potreby a potreby trhu práce.

Zdroj: SITA

Vyhlásili jedenásty ročník Zlatého Amosa

Občianske združenie ADEVYK, ministerstvo školstva a ďalší spoluorganizátori vyhlasujú jedenásty ročník populárnej ankety o najobľúbenejšieho učiteľa, učiteľku na Slovensku Zlatý Amos. Ako informovala riaditeľka ankety Renáta Vadásyová, žiaci môžu svojich učiteľov navrhovať až do 31. januára 2017. Prihlášku nájdu záujemcovia na www.zlatyamos.sk. Finále ankety sa uskutoční 8. mája 2017. Záštitu nad 11. ročníkom prevzal prezident SR Andrej Kiska.

„Novinkou je, že finále 11. ročníka nebude v Košiciach, ale v inom slovenskom meste," informovala Vadásyová a doložila, že zatiaľ nepovie v ktorom. To prezradí až v januári. Doložila, že tvárou ankety už po piaty krát bude spevák, učiteľ Igor Timko zo skupiny No Name. Moderátorkou bude Adela Banášová a hosťom vo finále spevák Adam Ďurica.

„Každý dobrý učiteľ svojich žiakov ovplyvňuje počas štúdií. Dobrý učiteľ je pre mnohých vzorom do konca života. Každý si rád spomenie na svojich učiteľov, ktorí nám dávali nielen vedomosti, ale aj lásku.

Vybudovali si so svojimi žiakmi krásny vzťah a práve vzťah medzi žiakmi a učiteľmi je pre našu anketu najdôležitejší. Snažíme sa ukázať celému Slovensku, že aj keď povolanie učiteľ nie je lukratívne, máme skvelých a výnimočných učiteľov a raz status učiteľ bude mať vážnosť a podporu ako za starých čias," povedala Vadásyová. Ako uviedla Vadásyová, anketa vstupuje do 11. ročníka a za uplynulých 10 rokov organizátori ocenili viac ako 60 učiteľov z celého Slovenska. Do ankety sa zapojilo 38 298 žiakov, 506 základných a stredných škôl.

Zdroj: SITA

Súťaž - talentovaný bloger

Termín otvorenia súťaže od 15. októbra do 30. novembra 2016.

Platforma EPALE, ktorá je súčasťou Národného ústavu celoživotného vzdelávania vyhlasuje súťaž o najtalentovanejšieho blogera na Slovensku! Do súťaže sa môžu zapojiť študenti v odbore andragogiky i žurnalistiky.

Platforma EPALE chce dať šancu mladým andragógom a teda budúcim vzdelávateľom, expertom a aktivistom v oblasti vzdelávania dospelých na vyjadrenie názorov a postojov na Slovensku k stále rozvíjajúcej sa oblasti vzdelávania dospelých! Súťaže sa môžu zúčastniť aj seniori nad 60 rokov, ktorí disponujú hodnotnými životnými skúsenosťami v oblasti vzdelávania dospelých a chcú zostať aktívni!

Úspešní výhercovia dostanú možnosť odprezentovať svoje práce a postrehy v danej oblasti na národných podujatiach a on-line diskusiách organizovaných platformou EPALE. Dvaja najúspešnejší blogeri získajú zaujímavú cenu ako aj certifikát platformy EPALE spolu s čestným členstvom v profesionálnom EPALE tíme.

Podmienky účasti nájdete na:
https://ec.europa.eu/epale/sk/node/27385.

Zdroj: TASR

IBM Fall Fest ponúkol študentom vysokých škôl zaujímavé workshopy

Spoločnosť IBM usporiadala 20. októbra v priestoroch IBM Westend Gate v Bratislave zaujímavé podujatie s názvom IBM Fall Fest. Jeho témou bola prezentácia technického pokroku so skúsenosťami z reálneho pracovného prostredia študentom vysokých škôl. Akcia bola určená mladým vo veku od 23 do 30 rokov.

Organizátori ho zároveň označili ako jedinečnú platformu spájajúcu tému technologického pokroku s okúsením skutočného pracovného prostredia v medzinárodnej spoločnosti. Podujatie ponúklo kombináciu niekoľkých možností: možnosť zúčastniť sa workshopov podľa výberu (v anglickom jazyku) s progresívnym obsahom, s možnosťou objaviť jadro IBM biznisu na Slovensku. Ďalej bolo v ponuke niekoľko interaktívnych hier, súčasťou boli aj beauty stánky a tiež nechýbal hudobný program v podobe slovenských kapiel a DJov.

Prečo festival?

Organizátori sa zamýšľali nad tým, ako sa čo najefektívnejšie prepojiť so študentmi a zrodila sa táto myšlienka. A záujem zo strany mladých ľudí naozaj bol. Účastníci podujatia tak mali možnosť vidieť, čomu sa spoločnosť na Slovensku konkrétne venuje, prešli si kvalitné workshopy s odborníkmi zo zahraničia, zoznámili sa s ľuďmi priamo z jednotlivých centier a pre tých najodvážnejších tu bola možnosť nájsť si aj prácu alebo brigádu.

Spoločnosť ponúka niekoľko pracovných miest čerstvým absolventom, preto sa rozhodla aj takouto formou upovedomiť ambicióznych mladých ľudí, aby prišli pracovať do IBM.

Kvalitné workshopy

Reálne skúsenosti sú to najcennejšie, čo môžu absolventi získať. A práve v tento deň tu bolo niekoľko možností, ako tieto skúsenosti získali. Vďaka profesionálom, ktorí worskhopy viedli, sme mali možnosť aj my nazrieť, ako to vo vnútri vyzeralo. Miestnosti, kde sa konali workshopy, boli naplnené zvedavými študentmi, ktorí sa aktívne zapájali do všetkých aktivít, do ktorých ich prednášajúci vyzývali.

Vyskúšali sme si niekoľko cvičení, pri ktorých sme mali pracovať ako tím s neznámymi ľuďmi. Uvedomili sme si, aká je dôležitá komunikácia a zároveň aj vnímanie toho, čo hovorí ten druhý. Výsledkom nakoniec vždy bolo poznanie, ako robiť určitú činnosť čo najefektívnejšie. Pochopili sme to, čo v skutočnosti znamená „Pracuj rozumne, nie ťažko!“ Za pomoci jednotlivých tréningov sme pochopili podstatu toho, ako si zjednodušiť prácu a zároveň dosahovať maximum.

V ďalšom workshope sa mohli študenti dozvedieť napríklad viac o tom, ako si vytvoriť kvalitný a profesionálny profil na sociálnej sieti LinkedIN, ktorá je určená práve pre vytváranie profesionálnych sietí. Študenti si tak vypočuli užitočné rady a tipy, ako sa zaregistrovať a vyplniť jednotlivé údaje čo najefektívnejšie, čomu sa vyvarovať a ako s touto sieťou pracovať v budúcnosti.

Otvorená diskusia s VIP hosťami

V rámci jesenného festivalu sa stretlo niekoľko VIP hostí za okrúhlym stolom. Učiteľské noviny mali

možnosť byť súčasťou tejto diskusie, ktorú otvorila riaditeľka sekcie podpory predaja v IBM ISC Barbora Paulovič Deckerová a generálny riaditeľ IBM ISC Paul Burt. Debatovalo sa na tému festivalu a cieľom boli získať viaceré uhly

pohľadov na túto problematiku. Svoje zastúpenie tu malo napríklad ministerstvo práce, nezisková organizácia EPIC, či spoločnosť Profesia.

Diskutovalo sa najmä o možnostiach zamestnať absolventov, študentov a mladých ľudí, taktiež sa hovorilo o rôznych možnostiach spolupráce s jednotlivými školami. Zástupcovia IBM totiž podľa vlastných skúsenosti tvrdia, že dôležité je podchytiť záujem detí o to, čo chcú v budúcnosti robiť už na základných školách. Je preto podľa nich kľúčové ich v tomto smere vzdelávať a poskytnúť im v skoršom veku viacero možností.

Samotní zástupcovia spoločnosti sa nedefinujú ako počítačová firma, naopak potrebujú ľudí, ktorí sa rozumejú analytickým veciam, sociálnym, systémovým, obchodným, marketingovým a ďalším odvetviam. Ich plánom je okrem iného ponúkať IT skúsenosti a vedomosti, vzdelávať mladých ľudí od skorého veku.

Absolventi sú po skončení školy draví a ambiciózni

Zástupcovia Profesie upozornili na to, že za posledné dva roky sa však situácia na pracovnom trhu výrazne zmenila. Dnešní absolventi sú podľa nich veľmi ambiciózni, chcú všetko hneď a sú naozaj veľmi šikovní. Preto si firmy musia uvedomiť, že týmto ľuďom musia aj oni niečo ponúknuť.

Personalistom sa už veľmi ťažko vyberá z uchádzačov o zamestnanie. Dôvodom je pokles životopisov, ktoré kandidáti posielajú na uverejnenú pracovnú pozíciu na Profesii. Kým kedysi chodili na jeden inzerát stovky životopisov, momentálne je situácia veľmi kritická – personalisti „sú radi“, ak im príde desať životopisov.

V závere stretnutia sa diskutovalo o možnostiach ako kooperovať s vysokými školami, aké programy vymyslieť pre stredné školy, aké stáže ponúknuť študentom. Zástupcovia spoločnosti sa zamýšľali tiež nad tým, ako získať absolventov, aby po škole neodchádzali všetci do zahraničia. Preto vidia možnosť aj prostredníctvom edukácie detí o živote a možnostiach už na základných školách.

Martina Baumann

NSS - Národná služba pre elektronickú spoluprácu škôl - projekt eTwinning
pri Žilinskej univerzite v Žiline
vás pozýva na

KONFERENCIU

pre vedúcich pracovníkov materských, základných a stredných škôl

„RIADITEĽ V AKCII"

Rozvoj líderstva a jeho spojitosť so zlepšením školy cez realizáciu medzinárodných projektov
dňa 24.11.2016 o 10:00 hod. Hotel Lineas, Budovateľská 14 Prešov
Účasť na konferencii je bezplatná! Viac informácii nájdete na www.etwinning.sk

Registrácia na konferenciu na tomto linku:
http://www.etwinning.sk/index.php/10-seminare-a-skolenia/433-riaditel-v-akcii-presov-24-11-2016

KONTAKTY
Email: katarina.hrbanova@etwinning.sk, gabriela.podolanova@etwinning.sk
Telefón: 041/513 5070, 0915 111 930

Dôležité upozornenie: Náklady na konferenciu sú vysoké, preto ŽIADAME zaregistrovaných účastníkov, ktorí z akéhokoľvek dôvodu nebudú môcť prísť, aby svoju registráciu zrušili telefonicky alebo mailom, aby sme mohli dať šancu zúčastniť sa čo najväčšiemu počtu záujemcov.
Ďakujeme za pochopenie!

PROGRAM

9:30 - 10:00	Prezentácia účastníkov
10:00 – 10:15	Privítanie a otvorenie konferencie, Ing. Ľubica Sokolíková, manažérka NSS Stručne o platforme eTwinning, PhDr. Gabriela. Podolanová, NSS
10:15 – 10:45	Ako budovať rezilienciu v učiteľskom tíme, PaedDr. Roman Baranovič, riaditeľ Cirkevnej základnej školy Narnia, Bratislava
10:45 – 11:30	Riadené Aktívne Učenie, cesta ku zmene. Mgr. Zuzana Berová, LiberaTerra, s.r.o., autorka učebníc matematiky, inšpiratívna lektorka a propagátorka Riadeného Aktívneho Učenia
11:30 – 12:00	Ak chcete zmeniť svoju školu k lepšiemu, nepýtajte sa, čo pre to spravia vaši učitelia. Radšej začnite otázkou, čo pre svojich učiteľov spravíte vy, Mgr. David Králik, mentor učiteľov, n.o.Leaf
12:00 – 12:30	Prestávka s občerstvením
12:30 – 13:00	Projekty eTwinning - vplyv na rozvoj kvality a imidžu školy, Mgr. Helena Šofranková, riaditeľka ZŠ Komenského, Spišské Vlachy Projekty eTwinning - zvyšovanie úrovne kompetencií žiaka a učiteľa, Mgr. Katarína Kočišová, učiteľka, ZŠ Komenského, Spišské Vlachy
13:00 - 13:30	Učiť inak? Cesta našej školy k projektom, PaedDr. Zuzana Peternai, PhD., riaditeľka Gymnázia P. Pázmáňa s vjm, Nové Zámky
13:30 – 14:00	Erasmus+ (2014-2020), Ing. Naďa Cisárová, SAAIC – Národná agentúra programu Erasmus+ pre vzdelávanie a odbornú prípravu
14:00	Diskusia a záver konferencie

Erasmus+

eTwinning

Učiteľské noviny * Periodikum o školstve a vzdelávaní * Vydáva: Učiteľské noviny, o. z. * Adresa a sídlo redakcie: Lamačská cesta 8/A, 811 04 Bratislava * IČO vydavateľa:42 418 089 * Šéfredaktorka: Mgr. Martina Baumann, mobil: 0948 038 354, e-mail: miksova@ucn.sk * Štatutárny zástupca: Mgr. Martina Baumann * Facebook: www.facebook.com/ucitelskenoviny * Redakcia si vyhradzuje právo upraviť titulok príspevku a vykonať v rukopise potrebné štylistické a ďalšie úpravy tak, aby sa nestratil význam a obsah príspevku. Redakcia môže rozhodnúť aj o nezaradení príspevku na publikovanie. Redakcia sa nemusí stotožňovať s obsahom a názormi prezentovanými v príspevkoch * Majiteľmi ochrannej známky Učiteľské noviny sú OZPŠaV SR a MŠVVaŠ SR. Za štylistickú a jazykovú úroveň príspevkov zodpovedajú ich autori, v redakcii príspevky neprechádzajú jazykovými korektúrami * Učiteľské noviny sa distribuujú zadarmo * Periodicita vydávania: mesačne s výnimkou letných prázdnin * Zadané do tlače: 9. novembra 2016 * Registračné číslo MK EV 5217/15 ISSN 0139-5769. * Učiteľské noviny sú financované z dotácie Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR.